

NÄITELAVA



Esimene Eesti teatri-, kunsti-, kirjanduse- ja spordilajakiri

„Näitelawa“

ilmub kord nädalas — igal reedel

19. veebruarist see aasta uuel toimetusel II. aastakäiku alates, paljude piltidega, mis teatri- ja kunsti-ilmasse püütavad, ilustatult. Kaantejoonistus kunstnik Polandi poolt. — Käesolevaks aastaks on paljud tähtsamad kunstnikud, näite- ja ilukirjanikud ning õpetlased oma kaastööd lubanud.

„Näitelawa“ juhtkirjad puudutavad teatriolusid, toovad üleüldlikka arwustusi ja mitmesuguseid kunstiharusid käsitawaid teaduslikka töösid ning referatisid.

„Näitelawa“ kroonikaosa sisaldab teateid ja kirjeldusi kogu ilma teatrite tegewusest ja wooludest, kulturalistest sihtidest jne. Siin ilmuwad tähtsamate näitetegeleste, kunstnikkude ja kirjanikkude elulood, nende püüded ja kunstikaswatusline tegewus.

„Näitelawa“ jutuosas awaldatakse kõigeti kunstinõudeid täitwaid töösid näitelawa elust, pilkenaljasid jne. Esimese numbriga hakkab Saksa kirjaniku Wolters'i roman „Nende carriére“ ilmuma.

„Näitelawa“ divertissement toob ilulugemiseks sündsaid luuletusi, traagikalisi ja koomikalisi monologisid ja etteasteid.

„Näitelawa“ tahab oma lugejaid täieliku teatri-ajalooga, tema algusest kuni käesolewa ajani tutvustada, teatri tulewikuasteid ja kaswatusilist tähtsust kulturatöös silmas pidades, rahwast näitekunsti lugupidamisele wiia.

Et maal olewatele seltsidele ja asjaarmastajatele näidendisi kättesaadawaks teha, annab

„Näitelawa“ 1910. aastal 8 suuremat (3—5-waatuslist) ja 10 vähemat (1—2-waatuslist) meie olude kohast kurb- ja naljamängu era raamatuna (mitte üksikute lehtedena) oma tellijatele hinnata kaasa. Kergenduseks on täielik regie-sisseseade, märkuste ja kostüümide kirjeldus ning iseloomude seletus. Kaasaantawatest näidenditest ilmuwad esmalt: Heijermans'i „Seitsmes käsk“, Voss'i „Süüdi“, Walter-Steini „Preili doktor“, Max Halbe „Noorus“, Wied'i „2×2=5“, Minna Canti „Anna-Liisa“, A. Dinter'i „Salakaubawedajad“ ja m. t.

Spordiosakonnas on kaastöölisteks Lurich, Aberg ja teised.

Tellimise hind:

aastas	postiga 5 rbl.	— kop., postita 4 rbl. 60 kop.
1/2 aastat	3 „	— „ 2 „ 50 „
1/4 aastat	1 „ 60 „	— „ 1 „ 40 „
1 kuu peale	— „ 55 „	— „ — „ 45 „

Kuulutuste hind:

1 lehekülj	30 rbl.	1/4 lehekülge	8 rbl.
1/2 „	15 „	1/8 „	4 „

Lehe eesotsas poole kallimad.

Aasta, poole aasta ja kuuaja kuulutuste hind kokkuleppimise teel odawam.

Üksik nummer 13 kop. Adressi muutmise 20 kop.

Proowinummer saadetakse 2 seitsmekopikalise margi eest tellijale kätte.

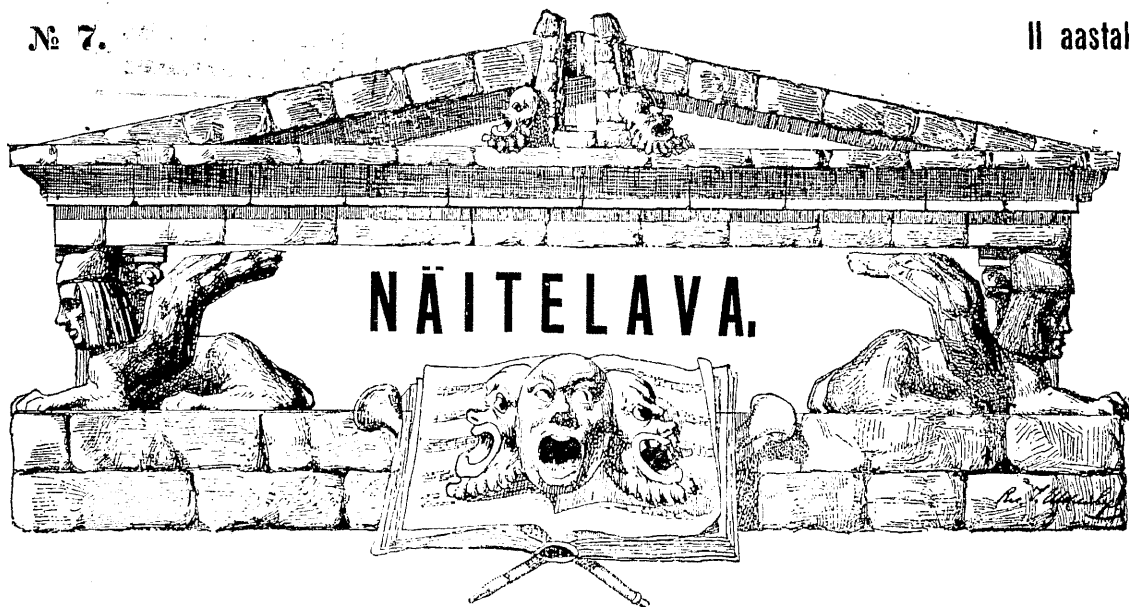
Adr.: liht ja rahakirjadele: rop. Ревель, редакция журнала „Näitelawa“

Wastutawad toimetajad ja wäljaandjad: Paul Pina ja Theodor Altermann.

Toimetus ja talitus on Ehrenpreisi trükikojas, Rüütli uul. № 11.

Kõiki endisel toimetusel ilmunud näitemängusid ühes trükilubadega võib toimetusest saada.

Waata kuulutuse küljel.



Bernhard Shaw'i „Kuradi koolipoiss“.

Kuulus Inglise kirjanik George Bernhard Shaw sündis Dublinis 26. juulil 1836. a. 1876. tuli ta Londoni, kus ta kui sotsialistlik agitator ja modern kunstikriitiker tuttawaks sai. Tema on ühtlasi üks kõige südikamatest ja genialsematest Wagneri kui ka Ibseni apostlitest. Igatahes oli tema ainukene kes inglastele Ibseni äraseletas ja teda Shakespearega kõrwu seadis; need, tema tähtsamad tööd on: „The quintessence of Ibsenism“ 1891. ja „The perfect Wagnerits“ 18 8. Peale selle kirjutas ta veel palju romanisid ja komöödiaid, milledest „Inimene ja üliinimene“, „Missis Warrens'i sissetulekud“, „Cesar ja Kleopatra“, „Kuradi koolipoiss“, „Kangelased“ — tähtsamad on, ja milledes ta nagu Ibsengi milieu kujutustes ja karakteriskas isearalist rõhku detailiseeritud realismuse peale pöörab. Tema tööd on täis psühholoogilist tõe, sügawaid mõtteid, piitsutatwat satyrat ja ing-



Theodor Altermann,
Tall. Eesti teatri „Estonia“ II. näitejuht ja näitleja.

glastele omast kuiwa humori. Oma komöödia „The Devils Disciple“ („Kuradi koolipoiss“) kirjutas Shaw aastal 1897. ja on üks neist tükkidest mida ta pärast poole „Plays for Puritans“i nime all välja andis. Selle komöödia kirjutas ta osalt maalijanna Nelly Heathi atelieris, kes tema näopilti maalisk ja kellele ta tingimiseks tegi — et ta omad istumised tööle wõiks pühendada.

Kohe pärast ilmumist kanti see melodraama — nagu B. Shaw teda ise nimetas — Richard Mansfieldi New-Yorgi selleaegse kõige kuulsama näitleja poolt ette ja tükk wõitis omale Amerikas jäädawa kuulsuse. Londonis sai ta alles a. 1899. esimest korda Kesingtoni alewiteatris kus Marray Carson peaosa mängis, ette kantud, — kuid tükk jäi publikumile arusaamataks ja inglise arwustajad mõistsiwad teda waleste.

Tüki sisu on lühidates joontes järgmine: aastal 1775. tõusis Amerika

asumaades mäss. Ameriklased ei tahtnud enam kauem Inglise walitsuse iket kanda — ärksamad isamaalased kogusiwad wabaduse wõitlejate lipu alla ja kuulutasiwad Inglismaale sõda. Inglis kuningas Georg III. kogus oma all olewatest rahwustest sõjamehed kokku, liitis neid Britti wäeks ühte ja saatis nad Amerikasse mässu waigistama. — Muidugi ei suutnud niisugune sõjawägi — kus mingisugust ühistunnet ei olnud, kus üks soldat Saksa, teine Inglis, kolmas sisemaa keelemurrakuid kõneles — kindlas organisatsioonis töötada. Inglis walitsus ise ajas ka hirmus korratumalt asju, ja nii siis tuli lõpp — Inglise kautuse ja Amerika Ühendatud wabariigi wõiduga. — Ja nii pidi see ka tulema, sest inglased käisiwad rahuliste Amerika asumaade elanikkuga liig armuta ümber, tähtsamad mehed saiwad kinni wõetud ja halastamatalt ülespooldud — kõik elanikud wiibisiwad alalises hirmus, ei juletud enam õõsete magamagi heita waid walwati kartuses ja oodati uusi sõnumeid.

Ühel niisugusel homikupoolisel ööl, aastal 1777. algab meie tüki tegewus.

Emand Dudgeon, amerika kodaniku naine on oma nooremalt poega oodates, tukkuma jäänud — poeg tuleb koju ja toob sõnume, et isa Springtownis — kuhu ta oma wenna Peetri, kui mässaja ülespoomist waatama oli läinud — ära surnud. Enne surma on ta aga wana testamendi — mis ta naise mõju all kirjutatud oli — ja mille järele kõik ta warandus peale surma naisele pidi jääma — ärahäwitanud — ja uues testamendis määrab ta pea oma terwe waranduse oma wanemale pojale Richardile (Dickile) — kes aga kui kuulus wabadusewõitleja ja „halb“ inimene kõigile tutaw oli. — Esimeses waatuses on testamendi ametlik ettelugemine. — Teine waatus õpetaja Andersoni majas. — Rihard ilmub õpetaja kutse peale selle majasse — ja õpetaja hoiatab teda inglase eest ja soowitab tale põgeneda. — Sel silmapilgul tuldakse õpetajat emand Dudgeoni, kelle peale testamendi muutmise häwitanud mõju awaldas, surmawoodi juurde paluma — ja Richard ja pr. Anderson jääwad kahekesi tuppa. Wähe aega läheb mööda — seal ilmub järsku Inglis korporali soldatitega — ja wõtab Dicki, õpetaja Andersoni (keda inglased kui mõjuwat koguduse pead rahwahirmuks tahtsiwad ülespuua) pähe kinni. Dick käib oma walju usuõpetuse seaduse järele ja läheb rahuliselt kaasa, et oma elu õpetaja eest anda. —

Kui õpetaja tagasitulles teada saab, et inglased Dicki tema pähe kinni wõtsiwad, otsustab ta — et Dicki peasta — õpetaja ametit nurka heita ja sõjameheks hakata ning Amerika miilitsa kaptenina muretseb ta omale wabaduse ja peastab ka wiimasel silmapilgul Richard Dudgeoni elu.

Tükk on algusest lõpuni täis piitsutawat satyrat, huwitawaid algupäralisi momentisi luues — wiib Shaw oma weel algupäralisema mõtte — kuradi inglina kujutades — lõpuni peene tehnika abil läbi.

Tüki sisu kohta annab Bernhard Shaw, kes ise kauaaegne kunstikriitiker on olnud, kõige parema seletuse:

„Kuradi koolipoiss“ sisaldab tõepoolest palju algu-

päralist; kuid seda ei ole ma mitte ise ülesleidnud — waid see on ainult meie arenenud kultura aja mõtle-mise wiisi algupäralisus. Dick Dudgeon — kuradi koolipoiss — on puritanlaste puritanlane*). Ta kaswas majas üles, kus waljude seadustega puritani usk wälja oli surnud — ja selle usu kadumine oligi tema ema inetumatele kiredede — kõige kõrgema kraadilisele wiikamisele ja kadedusele — peapõhjuseks olnud.

Niisuguses majas igatses aga ja otsis noor puritanlane usku, terwe tema loomus tundis eneses tungiwat tarwidust selle järele — kuid usust Jumala sisse ei leidnud ta enam jälgegi — ja sellepärast hakkas ta oma emalt päritud kirega — kuid tema kire ei ole aga mitte wiikamine, waid kaastundmus — kuradi õnnetumat saatust kahetsema — ta heidab täieste tema parteisse teda s. o. kuradi julgelt terwe ilma ees kaitses.

Ja just niisama kui iga tõsistki jumalakartlikku inimest — nii tõugatakse ta seltskonnast wälja, ta langeb teotose alla . . . Niipea kui see eelarwamine tükki walgustab, on ta kõigile arusaadaw.

Immoralisti**) waated ja seisukoht on wast harililisele teatri publikumile tundmata, kui tõsisema literaturitundjatele on ta õige tutaw. Prometheusest kuni Wagneri Siegfriedini on ikka keegi jumalate waenlane, keegi kartuseta kangelane, jumalate poolt piinatute keskel ülesärgeanud. Meie uuem ebajumal, üliinimene, kes jumaluse langemist pühitseb, — wõib ju noorem olla kui kaljud — aga ta on nii wana kui karjatsed.

Kahe ja poole aastasaja eest lõpetas inglise kuulsam eludramatiker John Bunyan üht oma juttu tähendusega, et isegi taewa wärawate eest üks tee põrgusse wiia — ja tõi meid seega otsusele, et ka põrgu wärawatest tee taewani olema peab. Ühe aastasaja eest oli William Blake niisama kui Dick Dudgeongi, wäljatõugatud immoralist, sest et ta oma inglid kuraditeks ja oma kuradid ingliteks nimetas. Tema kurat oli üks peastja. Aga meie ei pruugi Blake ja Bunyan peale tagasiminna — wõtame Nietzsche — kui palju kära ja lärmi tema „Wäljaspool head ja kurja“ wiimasel ajal teinud on. Robert Buchanan kirjutas ühe pika lugulaulu, mille halastaja ingel -- kurat on . . .

Inglise arwustajad ei saanud tükkist pärast esimest ettekannet a. 1899 sugugi aru. Nad mõistsiwad Emand Dudgeoni kui õiget jumalakartlikku naisterahwast — sest et ta kole wastik oli. Dicki üle jõudsiwad nad otsusele et ta üks igapäewane hulgas olla, sest et ta ei wastik ega kole ei olnud. Nüüd aga seisiwad nad ühe dilemma ees: mispärast peaks üks hulgas teise inimese elu peastes sealjuures ise oma elu kaalu peale panema — pealegi kui see inimene sugugi ta sõber ei olnud? Wististe, ülesiwad arwustajad — et ta ar-

*) Puritanism us. Inglismaal, üks Genfi õpetuse juurde tagasi tulew protestantide partei, kes ülemkiriku wastandina, ewangeliumi puhtusega kirikut uueste elule tahtis kutsuda. Peanõuded: kiriku iseseiswus ja riigist eraldus, reformeeritud kiriku põhjuskirjade sisse wiimine, wali kiriklik karistus. —

**) Morali wastase.

mastusest õpetaja abikaasa vastu seda tegi. Õnnetuseks tuleb aga kolmandamas waatuses (4 pildis) selgeste awalikuks et ta kasselles mõttes puritanlane oli, mees kes ainult igawese elu üle waimustust tundis, ja ennast ei naisest, ega emast ei kirikust, riigist, ei sunduset ega lihahimust omas waadetes segada ei lasknud, aga küsiwad nüüd arwustajad — millega sarnast ausat tegu põhjendada? Mispärast peastis siis Dick õpetajat Andersoni? — Elupeastmine, kus juures peastja oma elu kaalu peale paneb — on tõepoolest suur tegu. Aga inimesi on ilmas nii-

„Kuradi koolipoisi“ on „Estonia“ teatri II. näitejuht ja näitleja Theodor Altermann oma au- ja tuluõhtaks walinud. Et tükk oma sisu poolest täitsa algupäraline ja B. Shawi parematest töödest on, siis loodame, et publikum tükki huwitusega waatama läheb ja oma rohkel arwul teatrisse ilmumiseega meie tuntu näitlejale tema tuluõhtul kaasa tunneb.

Toimetus.

Ebawooruse õigeksmõistmine Lääne-Europa modernistlikus kirjanduses, iseäranis S. Przybyszewsky ja O. Mirbeau kirjatöodes.

Kuulge tema romanist Hiina timuka kõnet, ja teil on raske otsusele jõuda, keda kirjanik siin õieti pilkab: kas Europa haridust, mis tapmiste ja surmanuhtluste küsimuses poole tee peale jäänud, või naerab ta timuka enese üle, kes seda poolikut haridust seks hukka mõistab, et ilusat ja loowat tapmisekunsti tema asemele seadida. „Mitte see ei ole kunst, ütleb hiinlane, et sagedaste surmataakse, looma wiisil tapetakse ja rahwast hulgana ära häwitatakse... see on muidugi liig kerge asi... Kunst on see, et tappa mõistetakse, nimelt iluduse-seaduste järele, ja see jumalik saladus on ainult meile, hiinlastele, tuttaw... Tappa mõistma, tähendab niipalju kui inimese keha kallal nõnda tööd tegema, nagu kujurauja kiwi ehk elewandiluu kallal töötab... tähendab inimese kehast kõiki walutundmuse imenähtusi välja meelitama, mis seal saladuslikus sügawuses warjul seisawad... Siin on waja teadmist, mitmekesidust, peensust ehk elegantsi, uute mõtete leidmist, geniust... Kuid kõik läheb nüüd kaduma... Läänemaade alatus, soomuslaewad, täiendatud suurtükid, kaugele-laskwad püssid, elektriwägi, lõhkeained, eks see anna surmale kollektiwiilist, bürokratlist karakterit, eks see teie progressi alatus meie minewiku ilusaid pärimusi ära ei häwita... Keskmised waimud wõidawad meid, kunstnikka ära. Igalpool hõiskab wõidurõõmus kodanlik waim.“

Hiina timuka kõnest kuuldu degenereritud

palju — et ka kõige haruldasemaid asju nädalas üks ehk kaks korda ette tuleb: Igaüks on ajalehest lugenud — et üks tulekaitsemees — wõi lapsetüdruk, kas auraha, tänu tähe wõi koguduse kulul matuse on omandanud, et ta oma elu peale rõhku panemata — teise elu peastis. On lugeja kunagi juurde lisatud leidnud olema, et peastetu naisterahwa mees oli; keda peastja armastas? Ei kunagi! Kui meie sarnaseid lugusid lugeda tahame — millele armastus põhjuseks on, siis peame mõrtsukatööde rubriiki silmas pidama...“ T. A—n.

luule waim; siin ühinewad jällegi needsamad kaks woolu, millest eelpool kõneldud: protest kodanluse vastu ja püüe kodanlast selle läbi ära wõita, et ebawoorus põhjusmõtteks tõstetaks ja ta loogikaliselt järjekindlalt kuni lõpuni elus läbi wiidakse.

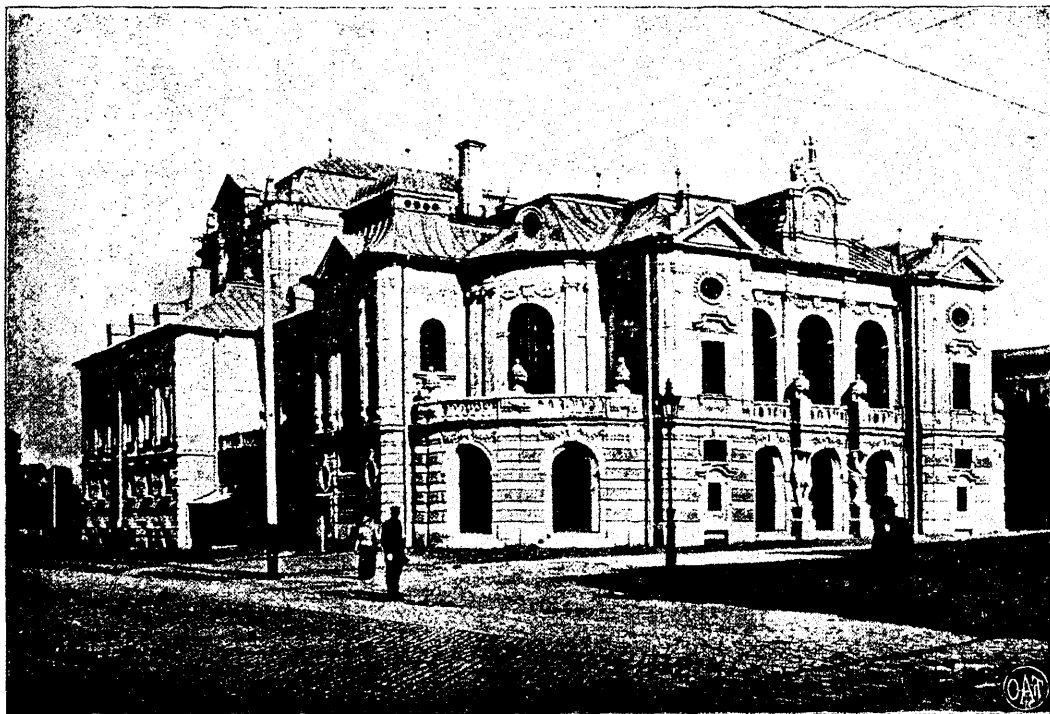
Mirbeau kangelased on suure linna uimastawas õhuringis üles kaswanud, mille käes nad läkastawad ja ilma milleta nad hingata ei saa. Nende loogika on umbes järgmine: Praegune kodanline seltskond seisab tapmise, piinamise ja walutunnete alusel, kuid sellel tapmisel puudub ilu, sest et kõik masinlikult ära toimetatakse. Sellepärast kuulutame meie paljastatud, awaliku tapmise ja piinamise kultuse wälja, teeme siin ruumi individuaalse tahtmise awaldusele, loowale jõule, tõstame tapmise kunstiks, päästame isiku niwelleriwate masinliste mõjude alt, teeme ta loowaks, wabaks.

Oma teistes töodes arendab Mirbeau sedasama ideed, mis eelpool ette toodud. Igalpool paiskab ta kodanlikule seltskonnale seda põri vastu silmi, millega see seltskond olewat maailma täitnud. Ja igalpool kujutab ta haiglase mõnutundmusega julge, halasti ebawooruse piltsid. Autor tahaks nagu seltskonnale seda ütelda, et seltskond kuritegudele vastu ei julge hakata, sest et seltskond ise kuritegudesse ära on wajunud. Ainukene wahe nõndanimetatud kurjategijate ja korralikkude inimeste wahel

olewat see, et esimesed enam täiemad ja tõsisemad karakterid on kui teised.

Teises töös „Neurastheniklase kaksikümmend üks päewa“ toob sama kirjanik terve rea kurjategijaid ette, kes kõik hariduse saadused omandanud ja siiski haridust nende idealide kukutamiseks tarwitawad, mis haridus enesele ette seadnud. See on terve maailm tapjaid, petjaid, wargaid, sadistisid. Näib, nagu tormaks inimesesugu kuristikku, nagu keerleks maailm wale ja pettuse ümber ja seltskonna

ta walib taskupistetawad asjad asjatundmisega wälja, wabandab peremehe ees ennast wiisakalt, et ta tülitama tulnud, awaldab nii peenet elukommet, et autor, kes sarnasest peensusest joowastatud, tahtmata talle küsimuse ette paneb: „Kellega on mul au rääkida?“ ja tale tooligi pakub. Nüüd kuulge „warga“ kõnet ja teie näete, et see jälle ebawooruse õigekmõistmine on. Waba warguse ja individuaalse tahtmise awalduse nimel tahab ta pangapidajate ja ministrite mehanilise ja seaduskorralise



Rila Wene teater.

juhid on seal geniaalsed turukisa tegijad, kes rahwast marionettide kombel tantsida lasewad. Autor avab siin waate praegusesse seltskonda, toob julgeid mehi ette, kes walet ei armasta, waid awalikku pettust ja awalikka kuritegusid. Teie ees seisab suuremaailma elumees ja hiilgaw päike; autor on ta öösel oma korterist kuritöö pealt kätte saanud. See on peenike herra, kel sabakuub seljas ja autäht nõõbi-augus. Ta täidab oma reisitaskut kallihinnaliste asjadega, mida ta öösel wõõrast korterist warastama tulnud. Tal on peenikene maitse,

warguse wastu üles astuda. „Mina olen waras“, ütleb ta. „Ma walisin selle elukutse, sest et ma ära olen näinud, et wargus meie tumedal ajal kõige puhtam, seaduslikum ja ausam asi on.“ Wargus loeti tänini häbistawaks teoks, kuid see algupäraline waras wõttis nõuks seda tööd „liberaliseks, ausaks ja kadedust äratawaks elukutseks tõsta.“ Ta on kõiki elukutseid katsunud, on kaupmees, ajakirjanik, poliitika-tegelane, mängutoa pidaja olnud ja otsusele jõudnud, et need kõik wargaametid on, ainult wäiksed ja wastikud, mida pidades ilu

ja julgust ei saa awaldada. Kuid ilma wargu-
seta ei olewat wõimalik olnud ühtegi ausat
ametit pidada.

Sellepärast järeldab ta nõnda: Kuna ini-
mene fataalse warguse-seaduse alt lahti ei pääse,
siis on palju wiisakam warga-ametit awalikult
ausaste pidada ja oma loomulikku himu wõõra
omaduse järele mitte maha suruda, ega warga
nimest ennast heidutada lasta, mille kõla temale
juba meeldiwaks saanud. Selle elukutse täit-
mine ei nõua ka palju aega, ainult mõned tun-
nid öösel klubis käimise ja balli peale mine-
mise wahel. Oma kõne lõpetab see seltskonna
päike järgmiselt: „Mina olen ainukene, kel
julgust jätkub oma waateid ja tegusid kokku-
kõlasse seadida ja oma loomu elu sala juha-
tuste järele korraldada.“

Mirbeau on ebawooruse awalikuks-tegija ja
preester ühtlasi. Tema luule kohutab ja pei-
dab eneses ühtlasi midagi wõimsat ja külge-
tõmbawat. „Piinamiste-aia“ imelilled, mis ohw-
rite werrega ja mudaga piserdatud, wõiksiwad
selle luule mõttepildiks olla. Ilusa ja wastiku
ühtesulatamine, see on tema ande tööpõld.

Tema luule õpetab, et ainult alatu ja põlataw
inimene wõib loowat tegewust awaldada, maa-
ilmale juhiks olla ja enda individualese jõule
ja wabadusele mõju muretseda, just nagu Ib-
sen isikluse wõitu egoismusest ja O. Wilde
kunstist loodab. Mirbeau näitab alati muda
iludust. Ta wiskab pärlid pühkmehunikusse
ja imetleb siis nende toreduse üle.

Mirbeau romanides näidatakse ebawooruse-
filosofia tekkimist, selle wastu toob Przyby-
szewsky ebawooruse-filosofiale sügawama se-
letuse. Mirbeau juures wõime tihti weel kahe-
wahahele jääda, kas ta oma tegelastega ühes
nõus on, tema isiklus ei lange mitte kangelas-
tega täieste ühte. Przybyszewsky on aga eba-
wooruse apologet, häwitusefilosof, kiimaluse
ja tapmise ülistaja. Tema kujutas suurepära-
liselt kurjuse tekkimiselugu, waatas kurjuse
seisukohast inimesesoo ajaloo peale, hindas
kõik kombelised wäärtused uueste ja seadis
ekstase elu põhjusteguriks. Tema filosofia ja
luule on kidurale degenereriwale seltskonnale,
kes hullustuseni elumaitsemist taga ajab, suu-
reks troostiks.

(Järgneb.)

Kuulsad õuenarrid.

Dr. Ernst Leonhardt'i järele.

Üleüldse oli Taubmann oma teadmiste ja nalja-
ande tõttu kõigile väga meeldiw, mida ka see asja-
lugu tõendab, et suurwürst Christian II. tema ligiole-
kut ja lauaõeltji väga kõrgeks hindas, Christian II.
oligi see, kes, Taubmanni majandusliht seisukorda pa-
randades, teda oma õueringkonna liikmeks nimetas
ja teda lõbusaks ajawiitjaks tarwitas. Õuenarri elu-
kutsele jäi Taubmann ka tema järeltulijate juures
kuni 1613. aastani, kus surm tema silmad kinni
surus.

Mis Taubmanni, kui õuenarri tegudesse ja üte-
lustesse puutub, siis ütleb Dr. Ebeling, et Taubmann
kõigest halwast eemal on seisnud, ja seda mitte selle-
pärast, et ta regionline ja estetikaline inimene oli,
waid — et temas teadufemees ja profesor ka õue-
narrina edasi elasiwad. Kuigi ta oma narriüteluji
kombufewärwiga üle tõmbas, oli tema siifemine „mina“

kombuluse pooleft ometigi alasti. Barutihti paljastafi-
wad õuenarrid oma peremeeste musta pesu ja too-
reid tegusid, ning need narride ütelufed oliwad ikka
mõjuwamad, kui mõne kõrgema ijanda noomimis-
ed. Ja selle tõttu oligi weel õuenarril enefearmastufe,
enefewäärtufe tunne alal, millela ta wabest liig ala-
tuks oleks muutunud. Taubmann oli würsti juu-
res moralitsensioriks ja kunagi ei unustanud ta ennast.

Kord aga sai ta suurwürsti Johann I. wibaalufeks
ja seda sellepärast, et ta liig awalik oli. Suurwürst
ajab ta minema ja ütles, et kui ta Taubmanni weel
kord õueringkonnas näha, siis äsjitada ta tigidad
koerad kohe tema kallale. Wittenbergi profesoris
Taubmannis oli aga õuenarr juba nii tugewaks
wõrsunud, et ta teist elukufet enam ei tabtnudki, ja
mõni nädal hiljem tuli Taubmann jällegi Dresdenisse,
wõttis aga kolm elufat jäneft kaasa, mis ta oma laia

mantli alla peitis. Kui ta losi õuele jõudis, nägi ta, et koerad tema kallale äsfitati. Taubmann laskis kobe ühe jänese lahti ja koerad hakkasivad jäneft taga ajama. Teise jänese lahtilaskmisega sai ta juba suurwürsti tubadesse. Niipea kui Johann Georg teda nägi, äsfitas ta oma suured toakoerad tema kallale. Taubmann laskis aga kobe oma kolmanda jänese lahti ja saalis algas pörgulik jaht. Suurwürst lange naerukrampidesse ja wõttis Taubmanni lahkest wastu.

Kuigi Taubmann oma peremehe juures haawawaid ütelnud ei tarwitanud, siis tegi ta seda teenijate juures kabewõrdselt. Kord kõndis ta uhke aadeli ees, ja see sõnas: „See wihastab mind wõga, kui keegi õuenarr minu ees kõnnib!“ „Mind ei wihasta see sugugi,“ ütles Taubmann ja astus ruttu aadeli selja taba.

Kord küsis keegi õueringkonna liikmetest: „Kudas wõin ma sellele kätte maksta, kes mind on haawanud?“ — „Kõige paremine sellega, kui teie seda haawamist millekski ei hindate,“ wastas Taubmann.

Elutarkus, mida Taubmann õpetas, oli palju parem, kui tema oma elukäik. Siiski oli leinamine suur ja üleüldine, kui Taubmann 1613. aastal, 24 märtsil suri. Tema matuserong oli nii suur, nagu seda Wittenberg enne mitte polnud näinud, tema haau juures peeti kõnesid, kus teda poetiliselt philoloogiks ja Saksumaa paremaks lahkunud pojaks nimetati. Muidugi oli Taubmann seda ära teeninud. Rahju ainult, et ta oma teadlaste elukulule kindlaks ei jäänud ja õuenarriks hakkas.

Waimliselt wäheha tähtsuselga, kuid mitte wähem kuulsad oliwad õuenarrid

Klaus Narr, Saksa õuenarr Klaus Narr elas ligi **Klenowsky** sada aastat enne Taubmanni ja ta ja **Killgrew**. suri 1530. aastal Torgaus. Ta oli neljal Sakseni suurwürstil — wennastel Ernst ja Albertil, Friedrich Targal ja Johann Alalilisel (Beständigen) ning wiimaks Magdeburi ülempiiskopil Ernstil õuenarriks. Ta sündis waeste wanemate pojana ja sellepärast pidi ta juba lapsena Kandštäditi hanidekarja minema. Kui kord suurwürst Ernst oma saatkonnaga sealt mööda sõitis, kus meie wäike Klaus orjas, siis ajas uudishimu ka wäikest hanikarjast toredat rongi waatama, Et aga tema hoole aila ufaldatud haneid mitte kaduma ei läheks, ega ära ei saaks warastatud, riputas ta neid kõrwuti ja peadpidi oma kurdi wabele, Nii nägi teda suurwürst ja pahwatas poijikele naljaka wälja mõtlemise üle südamest naerina ning aimas kobe, et selles hanekarjases õuenarri

annet leidub. Ta wõttis teda endaga kaasa, ning sai pärast aru, et ta ennaft oma arwamisest petnud ei olnud. Anekdotid ja naljad, mis temast sellel mõttel räägitakse, nagu oleks tema neid sünnitanud, pole küll mitte wõga waimustawad, kuid siiski wõib nendest aru saada, et Kandštäditi hanekarjases nii palju küllalt diplomaatiliselt arusaamiselt oli, et ta oma seisukorda suurwürsti õuenarrina põhjendada suutis. Kord kaebanud ta suurwürstile, et keegi õueringkonna noormees teda lõõnud; „Aga miks teie wastu ei andnud?“ küsinud suurwürst ja selle peale wastanud õuenarr: „Meid oli ju ainult kaks ja nii siis oleks saamise kord peale selle jällegi minu käes olnud!“

Temast oliwad Johann Klenowsky ja Killgrew waimliselt kaugel ees, nemad suutsiwad oma kohtasid õuenarridena sellel teel kinni pidada, et nad oma ülematele kibedat tõtt suu sisse ütlesiwad. Esimene oli Böhmi kuninga Georgi lõbus nõuandja ja kuningas pidas oma õuenarri niisuguses aus, et ta teda igale õueringkonna nõupidamiskoosolekule kaasa wõttis ja temale waba woli näpunäidete tegemiseks andis, Killgrew oli Inglis kuninga Karl II. õuenarriks. Nende elukutsest põlwest-põlweni wältawatest anekdotidest ütleme siin ainult mõned. Kui Klenowsky kuninglikul laual märkas, et pagedele wõga wäikefed kalad on antud, istus ta laua äärde ja hakkas kaladega jutustama. Kui kuningas küsis, mis see tähendama peab, wastas narr, et temal wend on olnud, kes ära uppunud ja nüüd küsida tema keldelt lähemaid teateid. „Ja mis nemad wastawad?“ küsis kuningas. „Nad ütlewad,“ tähendas narr, „et nad weel liiga noored olla ja minu wennaft midagi ei teada, nii peaks ma siis nendelt kaladelt oma wenna üle teateid pärima, mis kuninga taldrikul on.“ Kuningas sai pilkest aru ja käskis pageede taldrikutele juuremad kalad panna.

Killgrewist jutustatakse aga weel terawamaid pilkeid. Kord nägi ta murelikult, et kuningas oma riigikorralduseft midagi ei hoolinud, waid ennaft muretasse elusse paiskas, kuna riigis korratused tekkisiwad. Seal tõmbas Killgrew kord palwerändaja ülikonna selga ja läks nii kuninga ette. „Kus sa läbed?“ küsis kuningas poolkohkunult. „Ma tahan pörgusse minna,“ wastas narr, „ja Oliver Cromwelli tagasi kutsuda, et ta riigiwalisuust juhtima hakkaks, sest tema järeltulijad ei näi niisuguseft kobuseft midagi hooliwat.“

Wiimaseft naljast wõib näha, et õuenarrid kuningate ja würstide teenistuses olles ka üleüldise kasulid silmas pidasiwad, kuna aga õnnetumad

nais õue- oma käskijannade tujude täitjateks ja **narrid** naljatajateks oliwad. Kuulsamad nais-õuenarrid oliwad kefkajal. Seal olgu esimeliseks proua (signora) Gonella, kes 1430. aastal Est'i markkrahwi-proua juures teenis ja — naisnaljataja, kes ligi kakskümmend aastat hiljem Sakfen-Weissenfeldis herzoginna Dorothea juures teenis. Misugusena nende naljatused kujunesiwad, annab meile järgmine jutukene teada:

Kui proua Gonella kord oma käskijanna seltsis kirikusse läks, nägi tema kiriku ukse ees kolme wanaat pimedat naisterahwast, kes kirikusetulijate poole oma käsi paluwalt sirutasiwad. „Sähke, siin on minu käskijanna poolt teile pool dukatit,“ ütles Gonella, ilma et ta neile krossigi oleks annud, „jaotage see summa oma wabel õiglaselt ära!“ Pimedad arwasiwad, et keegi nendest nii rikkaliku annetuse olnud ja õnnistasiwad labket andjat, siis algas jagamine. Et aga midagi jagada ei olnud, siis hakkasiwad nad üks-teist antud raha warjamises süüdistama, ning läksiwad niisugusesse tüllise, mille üle krahwinna enne kirikusse minemist naerma pidi.

Politikalist naljatuse waimuannet ja auabnust näis Prantsuse kuninga Heinrich IV. nais-õuenarril Mathurinel olema. Temast on nii palju teada, et ta mingisuguse riigiwastalise salajelti liige oli, mille eest ta mitu aastat wangis pidi istuma. Õuenarrina oskas

ta head nalja teha ja terawalt pilgata. Keegi õuejunker, kes tema armastust ikkas, sai järgmise wastufe: „Minu nimi on Mathurine, ma olen Prantsuse kuninga õuenarr, ega taba mitte, iga narrikuje narr olla,“

Et ka kõrgeft seisuseft naisterahwad sunnitud oliwad õuenarri kohuseid täitma, seda jutustab meile „memoiredes“ „Friedrich Suure armajama õe Bai-reuthi krahwinna Friederike Wilhelmine kirjeldused. 1717. aastal tuli Wene keiserinna Katharina II. Preiji kuningale Berliini külaliseks, et ta aga koguni wiletsalt sakskakeelt rääkis ja sugugi aru ei saanud, mis temaga räägiti, siis pidi ta oma nais-õuenarri tõlgiks tarwitama. See oli aga õnnetu würstlinna Golitsõn kes, et oma elu peasta, õuenarriks oli sunnitud astuma. Tema sugukond oli keiserinna wiha alla sattunud ja sellepärast alandati neid. Ta oli kaks korda isegi läbipiitutamist üle pidanud elama. Kuulsam Wene õuenarr oli Balakirew, kuid selle juures ei taba meie pikemalt peatada.

Õuenarrid oli kuni XVIII. aastajani olemas, siis ei tunne neid enam ajalugu. Inimesesugul ei ole sellest mingisugust kabju, et nad kadusiwad, see kultuuraadis oli pime despotism, millest meie waewalt aru wõinne saada, kudas ta ennast nii laialiselt ja tugewalt istutada suutis. (Lõpp).

Nende karriera.

W. Wolfers'i roman Sakla näitlejate elust.

7

Kui Wolf oma esimese wistiti herra Nieke poole wäga otstitud ülikonnas tegi (muidugi ei pannud ta palitust selga, olgugi et õues külm oli) trehwas ta all kellegi isandaga kokku, kes teda wäga umbuslikult ja terawalt silmitses. Kas siis temale siin konkurent pidi ilmuma, mõtles ta. Sellel isandal oli wäga uhke ja läbitungiw waade, ja kui ta Wolfist mööda läks, hindas ta teda läbipuuriwal, kurjal pilgul (igal näitlejal, kes karakterlisti osasid ette toob, on läbitungiw tige pilk, kuigi nad kõige heasüdamlijemad inimesed ilmas on).

— Teie soovite Mephistophelest kujutada? — küsis entrepreneur temalt, — teie olete selleks ju wäga wäikeste kaswuga!

— Wäga wäikeste kaswuga! Teie nägite ju mind. Tegite minuga lepingu! Nägite mind siis juba!

— Mis see siia puutub! — tähendas herra Nieke terawalt.

Esimese etendusõhtu algusel luges entrepreneur „Bembergi lehe“ kirjelduse ette. Mui sead oli seal, et Saksa etenduste andmine kultura edasikandmist pidada tähendama. Wolf pidi entrepreneur'i määruse järele (milleks entrepreneur'i poolt lepingusse punkt oli tähendatud, kus see oma nägemise järele osasid wõis anda) tingimata esimest osa „maawaimu“ kujutama, kuna see häbemata intrigantijand Eckelmann Wolfi suureks mureks seda osalist jõudu, kes igaweste kurja poole püüab ning alati head sünnitab, kujutada püüab. Ta mängis Lessingi määruse järele, kus suurem selgus suuremat ilu awaldab, traditsionlises pu-nases trifoos, kusjuures ta „põrguwürsti“, kes kuu-mast sügawuseft maapealsele jahedusele ilmus — niisugusel läbiminalusel rääkima pani, et rahwa seas tahtmata soow tekkis temale ütelda, et ta oma nina puhtaks nuuskaks.

Sa järgmisel hommikul peale sarnast alandust sai



Theodor Altermann.
Dinteri „Salakaubawedajates“ —
François Sperberi osas.

ta entrepreneurid käest kirja, milles see temale teatas, et mingisuguse punkti põhjal, mida Wolf mitte polnud tähele pannud, direktoril õigus on temaga esimese kuu jooksul lepingut lõpetada.

Wolf oli nagu segane, tema veri kees ja filmapiik ruttas ta entrepreneurid juurde.

— Ma ütlesin ju teile, — kirjutas väike mehe kätega meheldes, — et teie liig väikeseaswuline olete, ja peale selle ei ole teil karakteriliste osade kujutamiseks sugugi annet! Wahest soovite ehk mulle ütelda, et teie eila õhtul „maatwaimu“ kujutasite. Mis? See wõib küll kõik muu olla, aga mitte „maatwaim“.

Wolf oli nagu segane, aga teha polnud midagi.

Segaselt hulkus ta need määratud kats nädalat mööda tühjasid tänavaid, mis päewpäewalt ifka rohkem langewate puulehtedega kaetud said. Need langewad lehed andsidwad temale mõista, et talw warsti tigi kätte tuleb ning taline hooaeg algamas on. Do, jarnast asja poleks ta ka unes enesele ette wõinud kujutada. Kas maffis seda pikka teed selleks ette wõtta,

et kohe jälle tagasi pöörata. Niiüks troostiks oli temale weel see, et ta mitte ainuke sarnase saatuses osaline ei olnud, et koomik, kes naise ja lapsega Lõuna-Saksamaalt sõitis, niisamasuguses seisukorras wiibis ja Niese nende asemel odawapalgalised soetas.

Wolf oli selles kindel, et ta Berliinis uue ja parema kohakute saab. Berliini tagasisõitmise arwas ta igatahes paremaks, kui entrepreneuridega kirjawahetusesse astumise ning agentide sobituse. Ta tahab Niese häbematuft fogu ilma ees paljastada! Nii ta seda ei jätta!

Ometigi kord jõudis see päew kätte, kus ta wabaks sai. Oma kasti jättis ta perenaise juurde ja käskis seda kohe omale järele saata, kui ta kirjutab. Wõttis kõige tarwilikumad asjad kaasa, ning sõitis kiirrongiga Berliini.



Theodor Altermann.
„Engelmanni kättemaksmises“ —
Emil Grüni osas.

Smelik, seeford ei läinud kohasamine enam nii ladusalt ega ruttu, kui ennem. Agentide juures oli näitlejaid salgawiisi ja keegi ei küsinud tema saatuselt midagi. Mõne päewa pärast läks temal korda lepingut alla kirjutada, et Baselistse sõita.

— Seal võite teie midagi õppida ja seal on teil võimalus kõige selle kujutamiseks, mis teile armas ja kallid on, — tähendas agent temale mingisugust formelilt täiendades.

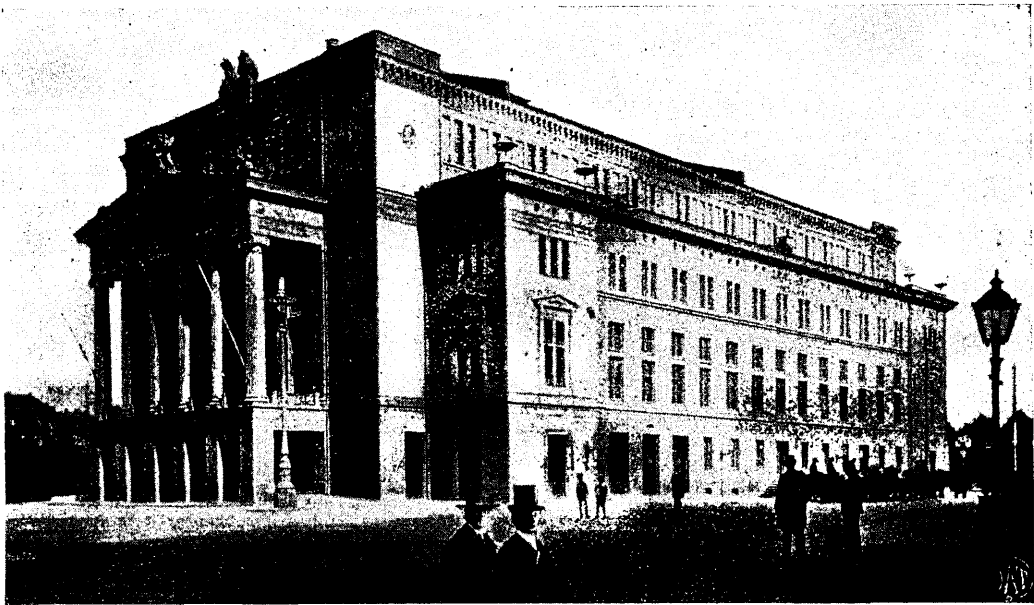
Basel oli aga kaugel ja Wolf pidi senikaua ootama, kuni entrepreneur temale allakirjutatud lepingu jaadab.

See ootamine ei olnud temale aga sugugi meeldinud, sest rahasumma, mis temal veel oli, kulus iga päewaga vähemaks. Ja selleks oli ta liig uhke, et kodu kirjutada ja raha paluda. Kõua ei võinud lugu niimoodi ometigi edasi minna. Västus pidi ometigi

pärast Bembergist lahkumist kogu puutus. Ta oli väga imestanud, kui kuulis, et Wolf näitlejaks oli hakanud.

Morfeld näitles Dresdeni „Residenz-teatris“ ja oli naisterahwaste seas väga lugupeetud, kuna Wolf seeaeg veel Melpomene teener ei olnud, sai ta tuttavate läbi näitlejate sõbraks ja saatis nende seas mõnegi lõbusa õhtu mööda. Ka jumalagajätmise pidusõõgiga, mis kõigelähemad tuttawad Morfeldi auks toime paniwad, kui see Dresdenist ära, Berlini pidi minema, wõttis Wolf osa.

Ilus Morfeld oli niisama kergemõtteline, kui heasüdamline noormees. „Kõige tähtsam kunstnikkude elupäew“, nagu ta oma palgapäewa nimetas, oli veel kaunis kaugel ja ehk ta oma palgast küll ligi poole igasugustele mustadele isikutele ohwerdas, oli ta siiski



Riia Saksateater.

wõimalikult pea tulema. Müüd oli waja aga weidi kottuhoidlikumalt elada.

Aga Sumal teab miks see Baseli entrepreneur ei kirjuta . . . Ta tunneb enese koguni tähtsena, täitsa tähtsusetu olema. Enam ei usaldanud ta Baueri kohwimajas istuda ega teatri lehta lugeda.

Kord oma Maureri tänawal olewast mööbleeritud tuakesest väljatulles puutus ta toredas riietes olewa isandaga, kelle nägu temale tuttaw näis olema, kofku.

See isand seisatas ja tunnistas teda.

— Näib nagu oleks meie tuttawad?

— Ja . . .

— Herr Wolf! Misjulgune ootamata kofkujuhutamine.

— Ma elan juba mõni päew siin.

— Tähendab, et meie naabrid oleme. Ma olen juba alatine sinne elanik.

See oli efimene tuttaw näitleja, kellega Wolf

weel kaunis rahatas. Ta sai kohe Wolfi seisukorrast aru ja hakkas tema eest hoolitsema. Kõige pealt andis ta temale korteri eest maksmiseks raha ja — Wolf pidi oma ehmatuseks nägema, et Morfeldi abita teda tänawale oleks jaaderud — siis kutsus ta teda õhtusõõgile, kus austrid ja mitmed weinifordid uhkeldasiwad. — Wiimasel ajal oli Wolf lihakoofide ja klaafi õllega leppima pidanud.

Rahjaks wähenidas see õhtusõõk õige rohkel mõndul Morfeldi „wirtslikul rahakoti“, nagu ta ise ütelda armastas, siju ja järgmisel õhtul leppisiwad nad wors-tiga, mida Morfeldi juures häwitati.

Baseli entrepreneur aga ei kirjutanud ega kirjutanud.

Morfeld pahwatas naerma, kui Wolf temale jutustas, et ta juba terve nädala wastust ootab.

— Aga ta on ju kohustatud wastama! — tähendas Wolf.

— Keegi pole midagi tegema kohustatud, — õpetas Norfeld, — ja entrepreneur veel kõigevähem. Kas teate, proovige veel kellegi agendi juurde minna, ma annan teile oma nimekaardi.

Wolf tegi tema nõuande järele.

Neg mööbanes ja üüriarve suurenes hirmuäratawalt, kokkulangemine oleks kõigelahemal ajal olnud, poleks Norfeld mitte appi tulnud ja heajädamline Norfeldi perenaine paluma hakanud, et mööbleeritud tubade pidaja õnnetuma näitleja vastu südamlikum oleks.

Norfeldi ettepanek Wolfsi kohta lükati direktori poolt kõrvale.

Vähehaaval langes Wolf waimliselt ifka rohkem ja rohkem rõhutusesse.

Oma sündimispäewa saatis ta koguni mõrudalt mööda. Minewal talwel oli tema sellel päewal oma tuttawate seas. Ta kujutas omale mõttes walge linaga kaetud lauda meelde, mille peal lilled ja mitmesugused buketid olivad. Sellel hommikul tõusis ta ifka hiljem üles, et teistele ettevalmistusjeks aega anda. Ema ja õde ning wana tädi, kes tema sündimisest saadik juba nende juures oli elanud, terwitasiwad teda waimustatult. Kanarilind lobises, kaminas põles tuli, päike kuldas wäljas puude lehti ja tema fiired karglesiwad taldrikutel, mis kejet lauda seisiwad. Nii oli tema esimene sünnapäewa pühitsemine peale isa surma, see oli waike pidustus, kus kadunu waim nagu õnnistades näis hõljuma . . . misjugune suur wastandolik tänase mõrudusele siin üksikus mööbleeritud tuakeses, mille aknad õue poole olivad . . . nii külm, wõõras, tühine . . .

Ajal, kus ta wana sohwa peal lamask ning esimesi talwe märkisiid filmittes, lendasiwad tema mõtted tahtmatalt sinna tagasi, mis ennem ja mis nüüd oli.

Ta ei saanud omaste käest kirjagi, arwatawaste jäi see hiljaks. Kodus mõtlestiwad wististe, et ta weel Bembergis on ja tema ei olnud neile oma uut adresi annud, sest ta wotas kohale kutses.

Õhtuks oli tänawal juba pakis ford wärsket lund. Ta pani palitu selga ja läks tänawale jalutama. Selsamal õhtul juhtuski ta Emma ja Langensfeldeni wastu.

Teisel hommikul tuli oodataw kiri, see oli kaunis pikk, sest ema, õde ja tädi, kõik kirjutasiwad temale. Selles kirjas oli palju sõbralikka nõuandeid ja need soojendasiwad wõõrsil olewa Wolfsi südant! Peale selle kirja oli ka raha. — Hurrah! Tagasi ta seda summat enam ei saada, nagu ennemalt! Ja nagu õnn mitte ifka üffi ei tule, nagu õnnetuski, siis sai Wolf agendi käest kirja, mis kutses oli. Tõsi, et Baseli entrepreneurist kihku ega kahku kuulda ei olnud, selle asemel sai tema teise, meeldiwama koha. Lignitzi direktor Hirschmann, kes õige kartwapealsust austaja mees oli, oli tema nüüdne peremees ja juba kolme päewa pärast surus Wolf Norfeldi kätt jumalagajätmisjeks ning istus osa taskus rongi peale, ja oli täitfa õnnelik, kuigi ta kolmandamas klassis pidi sõitma.

10.

See õhtu, kui Langensfelden Wolfsi ja ohwitseriisid trehwas, rikkus tema rahu. Temale näis nagu lübiuseks Emma peale tema weel teiste meesterahwastega, ta tundis ennast täitfa Emma wõrkus olema, ning see rõhus teda wäga. Emma kõne saatis teda weel juuremasse ärewusesse. Ta tahtis Wolfiga kokku saada, tähendab, et Arthur temale armsam ei olnud, ning see idee fixe rõhus teda koguni alla.

Niisuguses olekus, mida ta Emma eest küll wajas, elas ta mõne nädala.

Kord luges ta teatri lehes, et Wolf Lignitzi mängib. Nüüd hingas ta wabamalt.

Aga armutadedusejärele elas juba tema rinnas ja mõne päewa pärast jai see uut toitu juurde.

Kord, kui ta hommikul Emma tuppa läks, leidis ta teda sohwa peal lamama ja mingisugust kirja lugema, kuuu kogu laud tema ees jarnaste kirjadega täidetud oli.

Emma naeris. Juhtumise kombel tuliwad temale tema endise peigmehe kirjad meelde ja ta luges neid enne, kui tulesse heitis.

Arthurit nägu pilwenes. Nagu pikselöögid käisiwad need sõnad tema hingest läbi, mis ta enne Emma Grunhainist äraõitu oli tunnud — „teise kaendlas“. Miks kuisus ta neid mälestusi elule? Mikspärast need mitte ammu ära ei olnud häwitatud ja uuustatud. Ta tõmbas Emma käest kirja ära ja äritatud olekus kogus ta ka teised kirjad kokku ning wistas ahju.

— Arthur!

— Mis on?

Emma waikis ja surus huuled kokku.

Arthur jäi õudsenä ja uduwena kejet tuba seisma.

Emma kargas püsti ja longes tema laela.

— Lollikene, ma näen sa oled armutade!

Ta sellepeale naeris ta südamlikult ning suudles Arthurit.

Tõeste oli Arthur armutade.

Ta tahtes lema juures. See naisterahwas wõib teda niisama kergelt eemale heita, nagu oma peigmehegi . . . Juba need armulikud pilgud, mis Emma wälja kuisel rahwa peale wistas, kutsusiwad tema põskedel armutadedusepuna üles . . . Ja tema ei wõi ju midagi teha . . . Emma on ju näitlejanna . . . Publikumi ori . . . See on tema elukutsje . . . Oh need lõpmatad proowiõhtud seal amaraal näitelawal, selle urgastes ja kulissjede taga, need armuawaldused ja kaendlastamisjed osades, mida ta iga õhtu pidi nägema! See oli ju ainult etendus, aga siiski . . . Ja peale selle ei wõinud ta tema juures olla . . . nad ei elanud ju ühes. Ja need osawad näitlejad oma alatise näitlejalikkusjega, ning näitleja naerugagi . . .

Armastuse magususele selfines pipra iwa.

Ei, kauem nii edasi minna ei wõi!

Mis elu see on?

Waja on lõpp teha, Emmat omandada, teda oma naijeks wõtta!

Arthur von Langensfelden ja — näitlejanna . . .

Aga mis siis? Mis lähed temale ilm korda? Ta

on ju waba, waba kui lind. Tema isa on hauas, ema ta ei mäletagi, sugulased? . . . Mis on temal sugulastega tegemist! Teda tõugatakse sellest ringkonnast välja, kuhu ta oma sünnimise järele kuulub.

Mis lähewad temale waated ja eelarwamised forda, nende otsused, kelledega tema enam läbi ei käi, kelledega tema enam läbi käia ei tahagi? Need ei tee teda ju õnnelikuks. (Särgneb).

Laulupidu asjus.

Laulupidu hea kordamineku pärast arwan tarwilikuks koorijuhatajate tähelepanemist laulude kätteharjutamise asjus mõne kergenduse peale juhtida.

Et mitmes laulus soprani, altid, ka tenorid ja passid jaotada tulewad ja see wäiksearwulistele kooridele raskusid teeks, siis paluksin üksikuid koorisid mitte kõiki häält harjutada, waid ainult neid, mis üksikutel häältel üle jõu ei käi. Näituseks wõiksid koorid, kellel kõrged sopranihäälled puuduwad, ainult teist soprani ja alti harjutada, teised jälle esimest soprani ja esimest alti. See kergendaks üksikute kooride tööd märksa. Et selle läbi aga mõni hääl kergeste nõrgemaks wõiks jääda, siis oli laulupidutoimekonnal nõu üksikutele kooridele ära tähendada, missugust häält kellelgi tuleks harjutada. See on aga wäga raske ära määrata, sest et toimekonnal täielikud teated kooride häälte ulatuse ja osawuse üle puuduwad. Üleüldse paluksin siin linnakoorisid kõrgemaid ja raskemaid häält harjutada, ja nimelt esimest soprani, esimest alti, esimest ja teist tenorit (M. Saare „Weel pole kadun'd kõik“ lõpuosas) ja maakoorisid teist soprani ja alti. Kui üksikutes koorides kõrged sopraniid juhtuwad olema, kas wõi üksainuski, siis oleks muidugi soowitaw, et need lauljad, kas wõi üksindagi kõrgemad kohad kätte õpiksid.

Iseäranis raske on laul „Weel pole kadun'd kõik“ häälte jaotamise kui ka raskuse poolest, nõnda et selle laulu kallal iseäranis rohkesti tööd paluksin teha, et ta kuuldawaletoomine laulupidul sündsäl wiisil õnnestaks.

Ei ole mitte tähtjas, et iga üksik kuue- ja

kaheksahäälised laulud terwelt kätte harjutaks, sest see käib wäikestel kooridel üle jõu.

Juhatajaid paluksin tungiwalt enam rõhku üksikute häälte kätteõppimise peale panna kui kokkulaulmise peale. Niisama ei ole tarwilik ettekande peale suurt rõhku panna, sest et see töö enam eelharjutustel ära tehtakse; peaasi on: üksikud häälled õpitagu kindlaste kätte!

Üksikuid häält tuleb pikkamisi ja kindlas taktis harjutada!

Need tähendused käiwad iseäranis järgmiste laulude kohta: M. Saare „Weel pole kadun'd kõik“, sellesama helilooja ümbertöötatud rahwaul „Meie elu“, R. Tobiase „Noored sepad“ ja „Õitsuw meri“, A. Läte „Millal?“ ja rahwaul „Ehi weli, opi, weli.“

Soowitaw oleks, et need juhatajad, kes 3. jaanuaril Tallinnas ärapeetud koosolekust osa wõtsiwad ja nii lahked oliwad, et koha peal proowide korraldamist oma peale lubasiwad wõtta, laulupidu-toimekonnale teada annaksiwad, millal proowidega juba algust wõiks teha. Wäga sünnis aeg oleksiwad eeltulewad pühad, kus lauljatel kokkutulemiseks enam waba aega leiduks.

Soowitaw oleks, et seltsid siin ja seal nende proowide korraldamist osa wõtaksiwad ja pidusid toime paneksiwad, kus ühendatud koorid üles wõiksid astuda. Iseäranis oleks see meie hariduseseltsidele tähtis. Selle korralduse teel kantaks nii mõnedki kopikad üleüldsuse kasuks kokku. Wiljandis, Pärnus ja Waiwaras on selle poolest juba head algust tehtud.

Wärsket jõudu ja head tahtmist tööle!

Peterburis,
22. märtsil 1910. a.

M. Lüdig.

□ Divertissement. □



Ilmar ise.

Istus Ilmar — sihuke peenike poiss —
Pühapäewal

Ja mängis kannelt

Ning mölgutas muremõtteid:

Mis ma sest rändamisest saan,

Ja mis ma seda tööd õige kokku a'an,

Kui maja ei ole,

Kus wahest wõiks weidike wiibida

Ja pühapäewiti puhata,

Mõni kord mõtteid koguda —

Nii, paremat põlwe maitseda. —

Ja raha — see muudu nüüd lendu läeb —

'Tea isegi, kuhu jääb —

Kas sööb selle susi,

Wõi sulatab kuum,

Wõi wõtab külm —

Kuid otsa see saab! —

Kui maja oleks . . .

Aga kes seda majakest walgustab,

Kes seda kodu mul kaunistab,

Kes neid uksi lukutab

Kes mu teenistust toetab,

Kõik seda elu edendab,
Kui — naist ei ole? . . .

Kas wõtta nüüd enne naine —

Wõi koguda natuke raha,

Ja wõtta siis naine —

Wõi koguda kukruke raha

Ja katsuda tammepuust tuba

Ja wõtta siis naine —

Wõi wõtta kukruke raha

Ja teha tammepuust tuba — kõik wõlgu?! —

Ja wõtta siis naine —

Wõi . . . oh sa tuline tuhat! —

Kui kus'gilt saaks kosida

Kaunist naist

Ja tammepuust tuba

Ja kukruke raha — kõik korraga!

Na! . . . Mina ise Ilmar — sihuke peenike poiss!

— Istus siis Ilmar ise — sihuke peenike poiss! —

Ja mängis kannelt —

Nii et kägugi kaasikus kuulis

Ja kelmikalt kukkuma hakkas! . . .

Anna Haawa.



Hoomajad.

Mitu küüru enesele

Tõmbab selga roomaja,

Kui ta mättast astub teele,

Lagedale kõndima.

Ainult küürutades tõttab

Roomaw kogu edasi . . .

Mõnigi sest märkust wõtab,

Elus teeb niisamuti.

Paenduw selgroog toob ju tasu,

Ärge naerge ühtegi;

Kahekordne selle kasu,

Kelle selg kord loodud nii.

Ta wõib olla hästi waga,

Alandlikult roomata;

Kõwerasse auku aga

Tarbekorral pugeda.

Theodor Altermann'i reportoirist.

Jakob Liw.





❀ ❀ ❀ Sport. ❀ ❀ ❀

Sport ja tehakarastus.

Wana tehakarastuselool võttis oma tähelepanemise alla rohkem teha ülemise osa lihastest ja selle tagajärg oli see, et alleetid tugewate käte aga nõrkade jalgadega olivad. Näib on lugu teine. Nõumehe iluks on ühine, ülekehaline tegewus ja saledus, painduvus ning waledus. Minult see inimene on atleet, kelle teha ühijelt edenemud on. Wana kooli ilmawaade tunnustati meie ajal kõlbmataks ja uus kool paneb kerge atletika peale selles mõttes rõhku, et fogu teha ühesuguselt tugewneks, ühesuguselt karastatud olets, aga mitte mõni üksik osa.

Uga kuba lugu mujal, nii on ka siin — uus kool oma näpunäideteiga unustataks wõitluses ära ja ainult pärastine elu sunnib neid uue kooli peale mõtlema; tõsi on, et uuel wana kooliga midagi ühist ei ole, ja tema täitja oma metoodet hindab.

Meie räägime selle mitteõiglase ja mitteühesuguse teha kaswamise, arenemise üle, mis iga inimese wõi vähemalt enamuse juures ette tuleb. Parema käe illedõigus pahemast, tema tugewus ja pahema käe nõrkus, tema osawus ja teise osawuseus on wäga hästi tuntud. Pa igapäewane elu tõendab seda. — Jääb meie pahem käsi haigeks, siis oleme meie püstri hädas. Weil on tiilikas pahema käega siia ja riideidki selga panna, tõe tegemiseft pole juttugi. Lugu on aga sootuks teine, kui sarnane lugu pahema käega juhtub. Wähemalt meil on palju hõlpsam kui parema käe haigeolekul.

Weel rohkem annab sarnane asja seisutord ennaft spordimehele tunda ja isearanis kerge spordi tegelastele. Näituseft tuleb wõitluses mõlemi käega haarata ja kui pahem käsi niisama tugew on kui parem, on see enam kui tarwiline. Kõik selle sarnase spordi mehed harjutawad pahemat kätt paremaga ühesuguselt, ning wiimati jääb ta wähe vähemaks. Peale selle ei olets asi mitte nii hull, kui lugu aga üksi kätega nii olets. Teada on, et kiirustel, olgu see uisujooks, lihtne jooks, rattaõit, wõi mõni muu, kõif wõttes ilka paremalt poolt pahemale poole tehtakse ja kunagi mitte ümberpöörduft. Nii on kergem. Siin on liikumise peajõuks jalad, kuna fogu tõe mõlemal jalal ühine on. Ümberpööramise juures on lugu teine, siis langeb fogu teha rästus ühe jala peale. Siit näeme meie ümberpöörduft, see on, et pahem pool tugewam on kui parem.

Wõtame teise, rohkem lihtsama näituse. Kui keegi lähed ja näituseft palju udu wõi tuisu tõttu midagi ei näe, siis uleb seda sagedaste ette, et ta peaaegu ühe koha peal ümber tammub. Ka on tähele pandud, et need koha peal ringi tammumised ilka pahemalt poolt paremale poole tehtakse. See selgub selleft, et parem jalg enim ära wõhib ja vähemaid, lähemaid sammusid astuma hakkab, ning nii tahes wõi tahtmata ektimise ümberstampimised tulewad. Ja nii pärime meie

kas wanematelt, wõi kaswame ise sarnase teha ja liigetega ning tehaosadega, kes mitte ühesugused ei ole.

Kiire spordi edenemine näitab, et meie oma tehaosade ühejõulisets kaswamise asjus paljugi wõime teha. Ja tõsi, et ainult sport ja isearanis kerge atletika meie kehale õige kuju wõib anda ja meid nendest puudustest peastab, millesse päritawus wõi praegused elutingimised meid tõuganud on. Kergel atletikal on aga weel see wõiga, et tema ka ühte tehaosa rohkem jõule harjutab kui teist, ja iseenesest mõistatamalt sunnib ühe jõule upitamise, teise kuluft. Kui rästuseid tõstetakse, tehakse seda parema, kui tugewama käega, aga kui teie soowite, et mõlemad käed ühejõuliselt olettawad, siis peate ka rästuseid mõlemi käega tõstma. Esialt on need harjutused küll wähetõttawad, kuid wiimati tugewneb ka pahem käsi. Rootsis, Norras, Daanis ja Soomes, kus sport õige kõrgel edenemiseastmel on, tehakse kõif harjutused ja rästuseidõimised mõlemi käega ühejõuliselt. — See, mis pahema käe kohta on öeldud, käib ka fogu teha harjutuse kohta. Käte peale peab aga kõige suuremat tähelepanemist juhitama. — Nii siis ei pea sport mitte aga rekordimehi huwitama, waid tema peab inimese terwenemises ja ühesuguses tehaosade wälja kaswamises ning karastamises hinnatud olema.

Londonist. Siin oli wõidujooks auhindade peale, kus prantslane Bouchare 2. tunni 36. minuti ja 18. sekundi jooksul 40 kil. ebasjõudis. Temale annetati 1000 rbl. ja kuld auraha.

Monte-Carloft. Siin oli Monaco wärsti juuresolekul „Muru-Tõnise“ wõidumäng, kus fogu ilma paremad mängijad koku tuliwad, Ehimene wõit langes prantslase Max Decyse'ile.

Moskwaft. Nagu teada, läks kowade Tallinnast noor jõutangelane Liibo mujale, et areenadel õnne katjuda, kuid õnn ei näi temale, vähemalt esialgselt mitte wõituaeratawat minewal nädalal pani van-Diel Moskwas Truzzi tsirkuses teada 16. minuti jooksul maha, Staroschwili 7. minuti 50. sek. ja Uberg 3. min. 40. sek. jooksul.

Kiewist. Championati organiseertja Jaroslawitsem teatas areenast publikumile, et kohalikus ajalehes „Posljednia Nowostis“ olewad wildatab märkused ainult sellepärast ilmunud, et tema redaktor Malaschewskile 150. rbl. meelega raha pole lubanud, mida see soowinud. Tähendatud „mudane“ asi lähed weel kõihu õienadada.

Liibatwist. Wõõdaläinud nädalal sünnitas siin Georg Lurichi ja Ziclopi waheline wõitlus juurt huwi. Lurich wõistkas 33. minutilise wõitluse järele Ziclopi maha, kuid see sai tema käte wahelt wälja puperdada ja Lurichi nõrka seisakut oma katus tarwitada, ning teha maha rabada, kuid Lurich suutis wiimastel filmapilgul alles hüpata ja 15. minuti jooksul wõistaf täielikult wõita.



Ü l e w a a d e.

Monte-Carloft. Hiljuti mängiti siin Wene keeles ooperit „Musjalka“ (nätkineiu). Tegelaštena wõtsiwad teiste seas ka Litwin ja Schalapin osa.

Varifift. Björnsoni terwis on paranemas ja maituul arwab kirjaniiku perekond Norra maale Nulestadi, kus B. mõis on, elama ajada.

Näitehes „Gads Danske Magazine“ on üks Björnsoni kiri ilmunud, mis tema 1861. aastal Romast Clemens Peterseniile, tuntud Daani kriitikusele on jaatnud. See oli warsti peale Björnsoni talupoegade jututekste ilmumist, mille esimene wäljaanne juba müüdüd oli. Björnson kirjutab Kopenhagenis Glenslegeri mälestusleiamba awamise puhul „Norra saar-konnas on wististe ka Ibsen (wiimane oli jeeag weel peaaegu tüüdmata). Pange teda tähele. Ta ei osta rääkida, aga ta on inimene kes mõtlebda oskab.“

Dresdenist. „Deutsche Rundschau“ pühandab Tolstoiile pikema kirjatiiki, mille lõpul autor Johannes Wendland tähendab: „Olgugi, et Tolstoiid ta maatera kõigeaegemates nurgakeses ruitakse, siiski on Tolstoi ainult wenelastele arusaadaw ja mõistetaw. Igast Tolstoi tõõsi on ifka Wene-maa näha.“

Greeka maalt jutustab „Wossische Zeitung“ humitaw-naljajat ajakirjanduse lugu. Greekas on küll prowintsi ajakirjandus wäikeste tähtsusega, kuid sellegi peale waatamata ilmunud seal igas linnakeses ifka ta omad ajalehed, mis mõnesuguste poliitikaliste parteide häälekandjad on. Peatähjus on neil lehestel muudugi saarte peal, mis nagu eraldatud maailmades on. Ühe nende saarekete peal anri taua aega kahte ajalehte wälja. Kui „Wossische Zeitung“ taastööline ford Lürgi-Greeka sõja ajal sinna jaare peale läks, siis jäiwad, eht küll sõjaajal ajalehelugejate arv tõuub, mõlemad ajalehed seisma. Ta pööras ühe seismajäänud ajalehe wäljaandja poole küsimusega, mis lehed seisma jäiwad (tähebruarid wäljaandja oli ühtlasi ka wasrutaw toimetaja ja täheladuja) ja jai järgmiste wastuse:

„Minu wastane on wäitijumeelne mees, ta oli taga-warawäe alamohwitser ja näiud kirjuti ta tegewasje wäkte. Ta pidi oma ajalehe ilmumise seisma panema, ning sellepärast arwasin ma wõimaliku olemas enesel weidi puhata ja jätfin ka oma ajalehe ilmumise weiditejeks ajaks seisma.“ Kui alamohwitser sõjawäljalt tagasi tuli, hakkasiwad mõlemad ajalehed jällegi ilmuma.

Italiast. Italia kriititus teeb märkuse, et jutu- ja näitekirjanituid wiimajel ajal kõit selle poole piilawad, et nende romanide wõi näitemängude kongelased ifka kirjandusliijest ringkonnast pärit oleksiwad. Seda näidata wiimajel ajal ilmunud tõõd üllselgeste. — Kirjaniku tüpus. — tähendab arwustaw ajakiri „Marzocco“, „ei ole ijenejefski juba sümpanit ja weel wähem sümpanit on ta siis, kui jee tüpuse joonistamine kirjaniiku täe alt läbi tuleb.“

Berlinist. Mis siin näide ldatje. Sellest andfu jee lähikene ülewaaatlik nimetuste rida teateid. „Gebbelte teatris“ tantasse nädala jookful Edmond Guirandi „Das Nestäcken“ ette, kus peaosad sealfete tuulsuste — Maria Mayeri, Frida Richardi, Rosa Wohlgenuthi, Hermann Niffeni, Paul Otto, Willi Prageri ja Hans Stanfelnit täes on. — Kirjanduse jelt skonnas“ tuleb Euripideje „Hippolyt“ Willamowij-Möllendorfi tõlkel etendusele. — „Uues teatris“ mängitakse direktor Schmiedeni reperetoirnäiden-dit „Die goldene Ritterzeit“. „Lessingteatris“ mängitakse juba paljusid kordafid Hermann Wahrs'i lustmängu „Das Kontserti“.

— Mitmed kapitalistid ajutafiwad 2-miljoni margalife põhjuskapitali, millega määratut ooperimaja ülesehitama kawatseafje hakata.

Bremenist. Berlinist kuisuti tulewajeks hooajaks Dr. Richard Sib kui dramaturg ja regisjeur kohale, et linnateatris ametis olla.

Kölnist. John Manens'i 4-waatusline muusikaline

draama „Acté“ kui siilijelt ilufam meicagne jünnitus wõeti siin waimustatult wasta.

Peterburist Minewal aastal, kui Maria teatris Wagneri tõõsid ette taheti kanda, kuisuti Münchenist kapellmeister Mottl muusikajuhataks. Näiud tuli temaga jälle juhtumine ette. Et wõimalikult pea pealinnaft lahuda, nõudis Mottl, et temale honorar wäljamafjetaks. See aga oli pühapäew, kus renteid finni oliwad. Näis, et rahaasjades Mottli naine, tuntud louljanna, süüdi oli. Proua Mottl armastab wäga rahalahilõõmisti, ta loobib teda kahel kael laiale Kogu mehe suur palk läks tema tualettide ja tarwiduste peale ära. Wiimati ei suutnud mees enam maksta. — Müncheni muusika generaldirektor Mottl, nii teatrowad wäljama ajalehed, osjus-tab oma „liigtoreadst“ naisest lahuda. Ta andis kohtule lahutuspalwe fiske ja lahutamise põhjufeks on muudugi naise kuultmata juur rahapillamine. Tema naine andis aga omalt poolt ka kohtule lahutuspalwe fiske, et teda mehest sellepärast lahutataks, et mees (tema arwamise järele) liiga ihnuis olla. Riisjuurt obielupaaride mõttete lahkuminekuid tuleb harwa ette.

— G o r e w i mälestufeks. „Fedi“ Gorewi, nagu teda teiw Wenemaa teatriilm nimetas — jurma puhul oleks mõni sõna tema kohta ütelda. Peterburisje ilmus Gorew peaaegu jama ajal, kui Sawinagi. Ta meelbis publikumile oma noore temperamendi wärske andega alati. Potjedjini „Mischuras“ protsesteriwa amenitu osas, kuigi jee näiden uidne on, siiski nimetatafje teda „tarbetawaks“. Jlus wälumus oli Gorewi meeldivaks tegemist paljuf abiks. Ta wäljaaste oli suurepäraline, kuid traditioonid ei lastnud ande-ritfaiid noori inimesi ennem keiserlikusje teatrisje, kui nad kullalt elufkipjed pole ja nii ei wõendud ta Gorewit. Mõne aasta pärast tuli ta jällegi Aleksandri teatrisje ja jai nüüd wastuwõetud. Ford oli ta Moskwas, tuli aga jällegi pealinna tagasi. Ta oli haruldase suure ande ja loomejuga. Suuri jummasid teenides, elas ta kõit need läbi, ja siipes alati wõlguifkude küüfiks, kuna ta seljamal ajal aga ka hea-tegemaks otstarbeks jummasid ohwerdas ja wähemaid wendi, teledde leaft ta ise tuli, awitahs. Koolist ei olnud Gorewit aimugi, kuid ta oli anderikas, tugew ja ilmus kui nõiastaw läige. Temperament, jee jumalik fäde on igast koolist kõrgem ja jee petab publikumi wäga harwa Koolis nõutakse ta annet, seft mis aitab teatrikool, kui näitaja aune puubub, mis aitab akademia, kui kuustiannet ei ole. Seda näitäs Gorew oma ilufamate kujude loomijel alati wälja. Feodor Petrowitshi wiimajel aastad ei länud Moskwa näitelawal aga mitte enam nii ladufaste, kui ennem: ta oli haige wana-nes, nõrgenes, kuid anderitkus aitas teda ifkagi weel, ja publikum ihtas teda ifka näha. Gorewiga läks üks tähtsa-mateft Wene iseriwustest, kes oma elu annet ei hoitudud, hauda. Gorew oli kirjuline näitelawa armastaja ja jai sellele elutufjele kui jurmani ustawaks. Teda leinawad kõit tema tuttawa ja teda näinud publikum taga.

— Räägitakse, et Gorewit peale tema jurma matuserahagi järele ei olla jäänud, ja et teda Moskwa näitlejategrupe oma kuful matnud. Peaaegu üüfamaftugune jaatus fai ka Kom-missarjehwstajale ofaks. Peale tema jurma ei jäänud peale näitetarwiduste, mille wäärtus wähest umbes 6 tuhat rubla wälja treb, mitte midagi järele. Kogu tema warandufe oli-wad ünesamata etenduse ette wõtreb ära neelanud. Kui juba Kommisarjehwstajale sellele suuremale, olnud Wene näitlejan-uale farnane jaatus ofaks langes, mis on siis weel teiste kohta ütelda? — Suuremal ofal läheb nende palk garberobede peale ära. Praegu saab Wene näitlejatest kõige juuremat palta M. G. Sawina (18,000 rbl. aastas), aga kui seda mee-les pidada, et kui keiserliku teatri esinõitlejanna, ta wähemalt wiis tallihinnalist tualetti aastas peab wahetama, siis jääb palgoff küll wäga wõhe järele. M. P. Pototkaja saab 10,000 rbl. aastas palka, aga 2/3 läheb tualettide peale. Weidi parem

jeinford on ooperilauljannadel, sellede palk palju juurem on ja direktorium garderobebe eesi hoolitseb.

— Tänavu jaab 40 aastat, kui J. E. Kjeppin oma esimese pildiga rahva ette astus. Esimene pilt tõi ka temale kõrge kuulujuse. Kjeppinil on imelikum elulugu. — Tema astus W. D. Poljetowiga ühel päeval kunstide akademiasse. Ühel ja sellel päeval päenali said nad kuulda, ühel ja sellel päeval akademikuste nimed ja — ühel päeval ka professoriteks. Kui nüüd küsida, kumb neudest parem ja juurem kunstnik on, siis peab küll vastama, et nad mõlemad ühejuures on.

— „Peterb. Gas.“
— Saun ja mihad näitleja jaoks. Nende päevade sees kinnitas teatritöönaalja lepingu, entrepreneurid ja näitleja H. wahel. Peale harilikude punktide, mis palga, rahwade ju. kohta käiwad, oli lepingus ka punkt, mille järelle entrepreneur Kõikow ennoft näitlejale hinnata wannide, lõhnelide, jauna ja wihtade andmises kohustab.

— Muusikur margats. Kollegil proua N-l waras-tati tänaval rahakott seia rubla raha ja kunstiteatri piletiga ära. Proua N-l oli aga pileri nummer mees ja ta läks õhul teatrisse, et warast tabada. Siis algas, et tema plaasi peal ja ta poliitseiagent istus. Ulekuulamisel selgus, et agent warastelt rahakoti ära oli nõtnud ning raha ja piletit omale pidanud. Wõib aga ka waga mõimalik olla, et ta ise waras oligi.

Moskwaft. Nende päevade sees kinnitas sinne teatritöönaal 2.600 näitleja lepingud. Komplektis on enamaste teie järgu osade kujutajad, näitlejad. Esimeste osade peale on kõigil juba ennem lepingud tehtud, ainult esimestest armas-tajate osade kujutajatest on praegu turul pundus ja selles asjas on entrepreneuride wahel suur konkureerimine, kus juures konkurendid jagebaste ka minejoowitanuisele wastu ruttawad.

Tartust. Pühapäewal, 21. märtsil pidas K. Menning kõnet praeguse teatri seijuforra üle Geetis. Wõtame selle „Postimehe“ refereerimisel.

Geesti näitemängu eendajats on siamaani ainult mitmejuures jeltfid olnud. Näitemäng oli ja on, mis rahwast jeltse tõmbab ja mis jeltfile ainelik siiserulekut annab. Sellejärele on arusaadaw, et jeltfid tiftide wäljalalitus publikumi maitse ja soowidega rehtendamad widinad.

Nii ei wõinud siis ka teatri kunstiwäärustlijest edenemise juttugi olla. Nendefamade tingimiste all pidi ka „Wanemuise jeltis oma asutusel kuni 1905. a. töötama. Ja kui siis tähendawad aastal teater uuele alusele seati, siis leiti, et kõige eelminewil aastatel tehtud tõbga diere midagi kättesaadud ei olnud. — Ei olnud teatrimaja, ei olnud näitlejaid, ei olnud näitekirjandust. Pidi kõigega peale algama. Nelsa aasta jookful on tööd tehtud, on ruumid ehitatud, on näitlejaid kaswataud ja näitekirjandust wõetada püütud. Eht küll üe-äransis käega tarjutawalt edeneda ei ole juudetud, on ometigi kindlalt, tuigi pikkamisi edasi astunud. Küll ei ole algupära-lisi näidendeid ilmunud, kuid selle ajemel on nii mitmete kõlgetega Geesti näitekirjandust rikastanud. Ka näitlejad on edenerud. Kes aga edenerud ei ole see on publikum. Poliitilise pöörde aeg andis seltskonnale juuri lootusid, kuid järgnewad reaktiooni aastad tõiwad jeda juuremat raskemeeljust nurjalainud lootuste päraft. Ja sellele järgnes nüüd praegu tuim käesolew individualismuue aeg, kus jeltskond enese töös mitte iderfid üles ei sea, waid elust rohkem terget isikliku lõbu kätte püüab saada. See nähtus ei ole meie jeltskonnas uubis, kuid niiguguses seijuforras soowib jeltskond ka teatrist ainult filmarillkist, wealiskaudset lõbu, ega wiitfi paremate tiftide üle järele mõlema hakata. Kui näitelawa mitte tergeid jantifid ei patu, jääb ka teatrist eemale.

Kõit meie paremad näitelawad on lahjuga pidanud töötama. Meil puuduwad laiemad haritud tiftid, kes teatrit tawda juudakiwad, ja kui meil ka tõeste asi niikaugele peaks jõudma, et näitelawad odawale maitsele järele andma on sunni-tud, siis peaks terwel maal üks teater jääma, kes tõstfi kunstfi ehitaks. Peaks kord arusaadama, et teatri otstarbe ei ole mitte lõbu (selle lõna tõijes, jooksuas, odawas mõttes) pat-

Nende mõtetega tahame nõus olla ja teatre filosoofia üle midagi pikemalt awaldada.

lumine, waid et teater koht on, mis inimesi jifemifelt kaswatama ja eendama peab.

Tartust. 17. märtsil etendati „Wanemuises“ Chr. Rutoffi „Wastu wett.“

Rutoffi draama seisab meie wäikeses algupäralises näitekirjanduses, seni kui paremat tuleb, kahtlemata esimesel kohal; nii terawates joontes nährud wäljalõiget külaelust, nii tõe-radaid tüpufid ei leidu üheski teises tiftis. Küll ei ole pea-tegelane Jaan mõni suur draamakangelane, aga — ei sunnita ju ta, kui tõi sifit elu filmas pidada tahtetse, aeg weel meie wakitistes taludes, kui elu wäikeses, ühejuures joontes liigub, juuri kangelasi ja — walge wares hallide seas on Jaan. Suurt kangelast ei ole Rutoff näidata tahtnudki, waid meesi, kes alla jäi, sellepärast et ta walge wares oli ja teistega ühes mahedaste päriwett ujuda ei tahtnud — teda elu puruks jahwatas sest et ta sifit enese peale koormas; oma põhjusmõtteid maitsma panna ja nende järele elada tahtes — kannatamata ja äge oli. — Ei olnud wahest waga õnnelik mõte, et kirjanik Jaani lõpul koju jurema tulla lasteb, aga — jael on ju päriwett ujujad ka kõit puruks lainud ja — kas ei peiu sügaw tift tragikat jooibitu Zuhani lõpusõnas; „Ah elu!“ Ja selle tumbwega „ah elu!“ tuleme kõit Rutoffi tifti. Alles hulk aega kulub ära, enne kui ennoft tüki rõhuwa mõju, nagu paine alt wabaštada ja jälle uuerma hakata saame: „Wä tifti!“

Wiks te's — enam nõudes — meie omapead kirjutawatele kirjanikudele juba warem ütelnud ei ole, et draama piinlikult tõderud elumaalimise ei nõuagi, waid stiljeritud, kindlate draama seaduste alla painutatud elu näidata tahab, et — lõpul „puhastawat, rahuldawat mõju“ järele jätta? Teadis Rutoff — tema on enam põllumes kui kirjanik — draama seadustest midagi, siis ta wiktas nende peale, ei teadnud ta mitte, noh, siis kirjutas ta hraft peast — hea rahwatifti, ja jeda „Wastu wett“ on.

Olin seni itka selles arwamises, et linna näitlejad maalt mehi ei trehwa; seford nägin, et efinud olin. Pra Triipus etendas wana Beetert nõnda, et esimest korda teda näitelawal ära ei tunnud, üheainjama korra unuštas ta ära liitumises nii aeglane olla, nagu külaonud on. Pra Wüller Jaani osas oli Rutoffi mõeldud Jaan; ta pani oma mängu sise eht natute enam kätikut, kui Rutoff on mõelnud; juurepäraline oli ta wiimases pildis, kus ta koju jurema tuleb — iga toll tiftikus kõigewiimajel tipul, aga — tifti ilma liialdamata, ja juremist ei mänginud ta meelega mitte nii kohutawalt, kui Rutoff ise. (Rutoff on, nagu teada, ise näitleja.) Meiu Annut oli Wiija osas kui meiu kelmitas, aga tagasihoidlik nagu waja, ja päraft õnnetu naesena mõõdukas ja loomulik, — hr. Hansen kui jooibit Zuhani oli juurepäraline, — hr. Alteis kui külatädi Ello — elaw teelepejumasin, — pr. Wutsu wabatmees, et wõi kaaja wuta. Uleilõbe olinud kõit kujud waga head. Ainult hra Simm ise, Winti-Wiku wäikeses osas, oma igawese maanitijuga: „poifid, jõg“ jaia joog“ piiritust“, oli — küll lõpmata natjatas, aga mitte Waiwara mees, waid enam linna wurle, kes toge-mata maale juhtunud. Aga jeda oli ta küll meelega.

A. K.
— Pühapäewal 28. märtsil j.a. wiidi „Wanemuises“ Gustaw Wied'ile 2x2=5“ kõigeparemas tujus üle näitelawa.

Daanlane Gustaw Wied oli oma pilkejuttude ja satyrade läbi maailmale juba waremini hästi tuntaw, kõnesolewa lustmänguga tõmbas ta ühe hoobiga kõit filmad enese peale ja pani — tõsijemadki kui tõsijed inimesed naerma.

2x2=5. Kui ilmiftita oled ja tifti sifust enne ei tea, siis istud näitelawa ees ja ootad, et sulle nüüd kõljugu hul-lude sõlmimiste ja peapealepõdamistega tõeks tehakse, et 2x2 dieti neli ei olegi waid wiis. Aga midagi muud ruleb, nädatatse, et elus illepa ja kõigi inimeste juures 2x2 ku-nagi neli ei ole, waid alati wiis, eht nõndapalju kui kelle-gi isiklike tajupe päraft parajaste waja. Ei ole suurte sõ-nade taga tift, ei ole aateid, põhjusmõtteid, kõlblust, hari-dust, armastust, truudust, — on ainult suure Looja sõõgi-laud, „suur kausi täis pudru“, tuhu poole kõit, üksteist eest tõrwale tõugates rüünal tungiwad ja selle juures heameelega — kõnera õige olla lastewad, kui aga kausile hästi lähedale ja tema seest lähedaste mõtma peajeks. Tehakse selget, et

meie kõit ise ka sellest pubrukauki patust wabad ei ole, waid kus waja, 2x2 heameelega wiis alla lajeme. Ja — ei saa parata, me naerame. Me naerame, mitte libedat, põlastawat, waid — wabastawat naeru, kõige maailma, teiste kui iseeneoste narruste üle.

Kirju rea pubrupüübjatega saame kõhe esimeses waatuses tuttawaiks, mitte wäljamõeldud tujudega, waid fapuga katutawate inimestega, nagu nad on. Juba arwame, et kõit need inimesed — igalüks iseloom, üks kirju kari — tükis ristivästi ülsteiseselega kottupõrkama jaamad ja iga suur „tohuwaboju“ tuleb, aga et, nemad kõit keerlewad üheainsa inimese — noore kirjaniku ümber, kes tüki tessel seifab, ise ka ingel ei ole, aga heameelega 2x2 neli alla lasta tahaks. Tüki tükil on pärast õige lühne, üfifitute pilide helimerida. Aga — waim, see färtjub, pead teraselt iga sõna tähele panema, ehk — taotad palju. Ja narrust, narrust, alalõpmata narrust jaad näha. Kõrgem ametiit, puruamaneelne täna, homme kui tuul ministertumiks wabalt puhub, selge demokraat ja feda enefe arwates ennegi itka oluud, — tema poeg, luuletaja, narr, päewawaras, ifegi mõttetart kui tahate — kofib oma pruudi afemel ämma, seft kuffur on selle täes, — tilitar (kirjanitu abitaaja) — jätab mehe mahta, kui sellel leiwataniikas täest kaob ja wabade mõtetege raamatu seft trellide taha tuleb minna, tuleb aga puhtast armasufest actud mehe juurde tagast, kui tulla wihimafaga selle peatohal peatab. Wangimaja õpetaja — kes ka tilitari kofib ja ema rahafotti mõtleb, mamsel Lustig, (tüki ei ole just leerilastele), kes igas fogaes wees färtjepojufest püüab, — — need kellel 2x2 neli, kirjanit ise ja tema sõber, pilkepiltide joonistaja Konit oma naitlega — nad ei olegi wiist abielus aga elawad head abielu, — nemadki peawad lõpust elule allawanduma ja — naerdes 2x2 wiieks jätma, seft mis ja itka teed ja kui kaua ja „wastu wett“ ujub! — Pubrukauki tungist rikkumata on tükis — teifeklassi inimesed, wangiwaht Siwerta ja seft Truelson.

Tüki täis wallatumat pilget, täis wallatumat „elutarkust“ ja ebaelutarkust, täis wallatumat naeru, peenikeft naeru. Kirjanit on teatri fedelile kirjutanud. „Tegeufekohit — Kopenhagen ammu mõõdalkiinud agabel. Praegufel ajal on ju inimesed hoopis teififugufed.“ Selles seifabgi pea pilge, et inimesed praegufel ajal teififugufed ei ole.

Mängiti, nagu juba hatatuses ütlesin, wäga heas tujus, Beoofa oli muidugi herra Sinimi fäes. Kõigist üfifufest siin pikemalt kirjutada wiiks pikale. Tüki mängib kõrgemas felftkonnas, mehe wäite näitefelftkond Tartus ei anna niipalju ülematimnetuhande pärisloomulikult esitajaid wälja, kui pikt tegelaste rida feda nõuab, aga — igaiühaga wõis hästi leppida. Ja kottumäng oli — nagu meil itka — laabus. Tüki peensufest ei läinud midagi kaduma, kuigi ülemarmonünit kui härokrat oma seifufe ripul ei feisnub ja wangimajade õpetaja mitte nii salwitud ei oluud, et ta sellest just oleks tiftunud. Selle wastu oli mamsel Lustig nii pehmeene-pehmetene, wangiwaht nagu ta kirjast seifab ja seft Truelson tragi ja tragi.

Tallinnast. Pühapäewal oli „Estonia“ faalis tulewase Gefti teatri ojatühifufe kõnedefoosolek. Foosolekul kõnelefiwad hr. Leesment „rahwaste arenemisest“ ja hr. Hindrey „kuufitiku ja felftkonna wahetorrast.“ Hr. Umbliat kõneles „teatri ojatühifufest“. Seniajani on ojatühiti umbes 50. tuhande rubla eest äramüüdüd, kuna 125. tuhande rubla eest müüdüd peab olema, kui ehifufega peale wõib hakata. Tähtsam samum fihile liginemisefks on, et nütüd ofufustatud on läbi terve finna fihufutitööd teha. Selleks on linn üle saja ofabesfe jaotatud ja iga ofa läbifääimiseks on tarwitik hulk ifikuid enid wabatahtititult üles annud. Wähematel päewadel ilmub ka sellekohane jaleiuis ja ülestufufe ajalehtedes. Ühifus loodab niwiifsi 75. tuhande rubla eest ofatühiti äramüüda, et juwel laulupihu ajal teatri nurgafinwi wõiks panna. „Eest. Teat.“

— Oma tuludõhtul, laup. 3. aprillil, kannab „Lutheri Rahwamaja“ näitefelftkond Heino Anto neljawaatusliffi waatemängu „Põud“ esimeft korda ette. Üineks oma tõlle on kirjanit ühistegeufufe ärkamife faare kalameeste tessel walunud.

Põudne, nagu faare kõwa ja nõmmeline maapind, on ka faarerahwa hing. Rarmid tuuled on finna tuifufitwa lade-

med tuistanud „egade raskus kõwaks wajutanud — kõrbe on järel . . . Üfifitud raha- ja mõjumehed, kes seal loptafat oma äri ajawad, kannawad selle eest hoolt, et waimline ega majandusline tuumus ei kahaneks, et rahwas — Jumal hoidku! — ifeifeismalt mõtlema ei hakkaks. Kõrts ning palwemaja — need tats ajutust on küllalt kindlad tükited, millede abil waimline ja ka aineline edenemine raske juurde all hoitakse. Üks ühel teine teifjel pool teed seifawad need awuäärt wanatefjed ja waatawad paljuteadwa naeratusfega teineteifele ofa; nende wahelt aga loofleb maantee läbi, mida mõõda inimesed tui-gerdawad, wäfinuud ja arasts tehtud murelapseid, — hinges imelikud igafufed ja tuumad ihad . . .

Niifugufele pinnale langewad esimesed raskeb piifab — esiofja arwad, pärast itka tihebamad ja tihebamad — kuni wiimati kofutawat wihma faadama hakkab . . .

Seda tormit, mis siis tõuseb! Mägab äge wõitlus! Aga hoolimata kõigest tärkab niifutatud taim — ühistegeufus. Mis sellest, et esialgul efiifammufid tehtakse, et kõit nii ruttu ja suurepiifilifelt ei lähe, kui esimefe waimustufehooga arwati? Ühistegeufufe algus on ometi pandud — selle tarwidufest arusaamine on fäpemas — edenegu afi piifamiif, kuid feda kindlamalt. Nõnda on lühidalt tüki mõte, mis fündmufitiku poolest õige kirju ja tegewufiteks on.

Ragu õeldub, on L. Rahwamaja näitefelftkond nimet. tüki oma au- ja tuludõhtus walunud. Looofufe järele teewad siis näitlejad kõit, mis iganes wõimalif, et ettefanne funkfi-päraline faaks. Soowime head fardaminekut! — W.

— Reftnädalal, 31. märtsil oli hr. Paul Pinna tuludõhtu. Saal oli wiimase plaifini täis, mis tunnistab, et publikum oma funkfiitka õieti hinnata mõistab. Benefiäntile annetati hõbe lauaf ferbis, hõbedast peahari wärsketel nargisfidel, pikt massiw raamiga, raamatud, ilufstatud weini nõu, weinid ja loorberi pärg. Peale benefiäti oli hr. Pinna juures kodus pidustus, millest peale näitlejate ka teifa felftkonnategelafi ofa wõtma oli palutud.

— Fardin d'Finer — MetropoL, on oma programmi poolest weel rikkamaks jaanud, ifeäraniis kiitufega peab wotalnumbreid nimetama. Wene romanzelaulja pr. Bodmann teenib oma koolitatud häälega ifeäralist kiitust. Hea on hr. Werodi, kellel peale imeftamise wäärt näitelawa liigutufte ja wäljanägemife täielik näisterahwa hääle kolorat on, keegi ei wõi aimata, et see peenelt foketeriw bluffefandja meeste tõugu langeb. Head on herr. Orlow ja Schukowi Wene duett esimesel on kena bariton. Kuid terve ettefanne krooniks jääb trio „Bontes“. Itallane kahe näisterahwaga. Oma wägewa, koolita ud häälega teeks see itallane iga operimajale au ja nenbe kolme Türgi tantju wõib Tallinnas fenomenalfeks ettefandeks nimetada.

Näisterahwaste gratfia tantis on ffititaw. Ja siis itallase jalo ettefanne corneti peal. Ma pean feda ettefannet jällegi fenomenalfeks nimetama, seft farnaseid puhtaid helifid, kõige kõrgemateft, tugewamateft kuni õrnemateni faab wäga harwa kuulda — ja see ühe hingetõmbega puhutud häälepiffus! Kes kuuleb — faab waimustatud. Urufaadaw, et inimesele täieste muidu 40 rubla iga ette aste eest ei makseta.

Nikolai Soll †.

Neljapäewa õhtul kell 11. pani meie unustamata kaastõblane, korrektor M. Soll oma filmad jäädawalt kinni. Lahtunu on Wõifiku wallas, Kolga-Saani kibelfkonnas fündinud, õpetas Tartu kooliõpetajatefeminari, oli peale selle Karula õigeufu kirikus salmilauljaks, siis Tartu kreifsi ministertumikooliõpetajaks ja wiimaks Tartus kroonu algkooliõpetajaks. 1906. a. astus ta ajalehe „Sõnumete“ korrektoriks, hiljem töötas ta korrektorina ajalehtedes — „Waate“, „Wirulase“, „Tallinna Teataja“, „Näitelawa“ ja „Ufunitu“ toimefustes.





Eila õhtul kell 11 pani lühikese haiguse järele meie unustamata kaastööline

Nikolai Soll

oma filmad jäädaval kinni.

„Näitelawa“ toimetus ja talitus.

Eesti teater „Estonia“.

Kolmapäeval, 7. aprillil s. a.

teise näitejuhi ja näitleja

Theodor Altermanni

tuluõhtu.

Esimest korda

Bernhard Shaw 3-waatusline 6-pildiline ajalooline komöödia

„Kuradi ❀ ❀ ❀ ❀

❀ ❀ **koolipoiss.**“

1777 a. Ameriika vabaduse sõja ajast.

Peasetähtede ja eeskawade eelmüük Kraemann ja Olbrei muusikariistade kaupluses.

Metropol.

Uudis!

tõmbejõud — Jardin d'Hiner.

Igaõhtused etendused uute kohale kutsutud esimese klassi internatsionalartistide (26 inim.) poolt.

Esimest korda Tallinnas

Werodi (kuulsus).

Orlow ja Shukoto

ainult lühikeseks ajaks kui Wene kuulsamad duettistid, kes Peterburi variéte-teatrites suurepäraliste tagajärgedega ja wõistlusest väljaseiswalt üles on astunud.

Operettlauljanna **Grabbej.** Wene soubr. **Hallej.** Equilibrist **Bourdwan.** Wene soubr. **Bjelskaja.** Imetantsijanna **Rappone.** Saksa tantsijanna **Carsten-Nordegg.** Muusikaexentrik **Colpetti.** Wene romanze-tantsijanna **Bodmann.** **Trio Bontes.**

Programmides lähemalt. Pääsetähtede hinnad harilikud.

Hakatus igal õhtul kell 9. Peale etendust suur kunstnikude cabaret.

Regisseur **Michalini.**

Hoiatus!

Et viimasel ajal meie paberossisid

„Добры Молодец“

järeloomama on hakatud,

(Dobry Molodetz)

Pange siinolewat
wabriku märki tähele.

20 tükki 5 kop.

Dobry Molodetz

Ainult see on õige
paki-pilt



Ainult see on õige
paki-pilt.

Dobry Molodetz

hoiatame austatud kaubatarwitajaid ja palume sellepärast ostu juures meie nime hoolega tähele panna.

Ühisus „Laferme“ St. Peterburis.

A. Winnal'i päewapildi- töökojas

Tallinnas, Niguliste uul. nr. 14,
Värnus, Nüütili uul. nr. 49,
Saapjalus, S. promenaadil 132,

walmistatakse päewapildid mooblatel paberitel ja suurendu-
fed, tusch, pigment, aquarell ja õliwärvidega alati korraldult
ja rutu.

Kunstnikkudele ja näitlejatele teatud %.

Palun aadressi hästi tähele panna:

Suurel Karja uul. nr. 2.

Parisi magasin,

Tallinnas, S. Karja uul. nr. 2,
foowitab alati suurel määral kõige uemate
väljamaa moobide järele walmistatud
meeste- ja naisterahwa

walmistatud riideid
ainult parematest riidesortidest, illitoreda pas-
simijega ja oma töötoas tehtud tugewa tööga.

Palun aadressi hästi tähele panna:

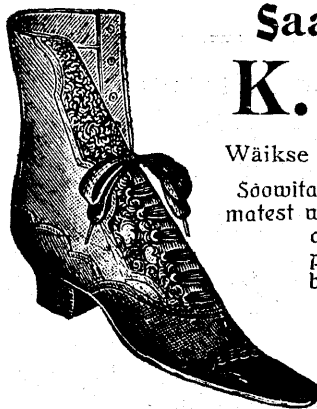
Suurel Karja uul. nr. 2.

Hülid „Georgi“

ainult eimees headuses igal pool müügil.

Saapakauplus

K. Kask,



Wäikse Karja ja Sauna uul. nurgal.

Söowitab suures väljawalikus pare-
matest wabrikutest uueste saadud ja
oma töötoas walmistatud saa-
paid ja kingasid. St. Peter-
buri gummikalossisid, head
saapamääret, saapapaela
sid, maniskaid, kraelid,
kaelasidemeid, traksisid,
sokkisid, sukkasid, wiltfaa-
paid ja toakingasid jne.

Hinnad kõige odawamad. Kauba keaduse eest täielik wastutus

Rohu- ja wärwikauplus

K. Sosaar

Tallinnas, ringkonnakohtu wastas.

Kõnetraat nr. 462.

Kaubamaja

G. Gutkin

Tallinnas, Wiru uul.
8 8 Demini wastas.

Suur ladu

riideid ja kalewifortijid näitelawa sisseseadmiseks. Näituseks: wärwifist kalewit eesriiete jaoks, kulisside riided, näitelawa pörandawaibad, mööblite üleriided igas muftis ja hinnas. Kardinaid, portiereid, ja muud näitelawa ilustused. Odawamad ülikonnad teatrie garderobedele.

Peale selle suur ladu igasugustest moodfateft oma ja wäljamaa riidewabrikute willastest riidest, nagu: siidiriieft, kalewit, drappi ja cheviotti on alati suures wäljalikus laada.

Pulmade kaasawaraks iga selfi linalt ja puuwillalt riieft. **Uudised igapäew** naiste- ja meesterahwa riieft kui ka kasukateft.

Mööbliriideid, teppihid, kardinaid, pörandariideid, magamise- ja reilitekkijid, pleefijid, päewa- ja wihmarwarjulid. Profeslor Jägeri sistemilist aluspelu.

Gummimantlid.

Kasukakaupa ja walmistehtud karwakraesid, kui ka müttijid jne. Kaubamaja G. Gutkin.
5 Tallinnas, Wiru uul., Demini wastas.



Hõbeauraha.

Kuldauraha.

**Tallinna kübara-, müttis- ja kasuka-
kauba eri-kauplus**

M. Abramsohn,

Wiru uul nr. 17,

soowitab oma suureft wäljalikust kõiksugu kübara-raid mitmetes moodides ja wärwides. Panama kübara-raid, mitmet moodi müttisid heaft riidest, mis ei pleegi. Laste müttisid mitmetes moodides ja heaft riidest. Kõik müttisid tehtakse ainult oma töötoas ja hea müttitegija poolt. Praegu saadud wäljamaa paelasid Panama kübarate ja madruste müttide tarwis.

Sahket wastutulemist palub kõige austusega

M. Abramsohn,

Wiru uul. nr. 17.

Palun adressi hoolega tähele panna.

Uued paberossid!
Suitsetage paberossid:

„РЪЗВУШКА“

(Reswuschka).

20 tükki 6 kop.
Headuse poolest kõigist ees.

Ühisus „Laferme“,
St. Peterburis

Uued paberossid!

! Elektrivalgusel!

Teen oma töökojas hommikul tella 9 kuni tella 8 õhtul üles-
wõtteid.

Pital uul. nr. 49, Tallinnas,

Telefon nr. 577.

Alex. Jurich.

Suures wäljalikus

lõuendist meesterahwa kraed, maniskid ja manshetid, skipsud, trakkid, kindad ja sokid, soowitab mõisliku hinnaga.

Robert Fams,
Wiru uulitsal nr. 13.

Ostan ja müün kõiksugu pruugitud maja-
kraami ja mööblid ja
kõiksugu teisi asju ja kraami, kõige wähemast kuni kõige
tallimani. Kellel midagi müüa on, palun teatada
Wäiksel Tartu maant. nr. 6, pruugitud asjade poes.

J. Sommer.

K. Kopijowski,

Tallinnas, Kopli uul. nr. 2

soovitab kõige odavamalt Rootsi ja muude maade granidist ning marmorist



monumentisi,

ristisid ja hauakiwa,

marmorist laudu ja lettisid, tsementkiwa, kõik-suguste ilusate ja kirjude mustritega, maja- ja kojapõrandate jaoks.

Igaüks, kes monumentisid või ristasid tarwi-tab, küsigu enne meie juures hindasid ja kujutusi.



A. Panksepp.

Täieline

jalgratta parandamine,

emailleerimine ja nikeldamine; treimine ja kõikjugu üksikute jagude juurdetegemine.

Töö on korralik ja terminlik.

Harju uul. nr. 45.

Natural viinamarja viinad,

C. K. K. Suurvärski Nikolai Nikolajewitschi ardeadest.

Ladu **J. Muishyneek'i** juures,
Tallinnas, Kuninga uul. nurgal nr. 2/15.
Telefon nr. 213.

Loomulifud (natural) magusad walged | 1 t. 65 f.
" punased | 1/2 t. 35 f.
" | 1/4 t. 20 f.

Portwein | 1 toop 85 f., 3/4 t. 60 f.,
Madeira | 1/2 toopi 45 f., 1/4 t. 25 f.

Walge wein | 1/4 pange 160 f.
Punane wein ilma nõuta.

Sgapäew wärstet oma tehases praetud

kohwi, linnasekohwi ja figuriid.

Paberossid:

„ADA“ 25 tüf.; 10 tüf.; 5 tüf.
15 fop. 6 fop. 3 fop.

on saada igal pool.

Neude kõrged headust palub proowida
ühjus

„A. K. Bogdanow & Ko.“

St. Peterburis.

I Hambakliinik

Muru uul. nr. 7, Nikolai majas.

Wastuwõtmine fogu päewa otja.

Kunstliste hammaste laboratorium.

Hinnad kindlad.

Paljudes sortides paremaid

näo-seepisid, lõhnelisid,

hamba ja suu wett, pummadi ja juukse-kaswatamise-rohtusid saada

Ed. Moring'i rohu- ja wärwikauplus

Suure Karja uul. nr. 14.

Klaweri wabrik

Julius Tusti

Tallinnas.

Klawerite ehitus:

Steinway, New-York ja Julius Blüthner
(Leipzig) system.

Töö headuse eest kindel wastutus.

Hinnakirjad piltidega antakse hinnata.

Wäljanäitusel alati esimeste auhindadega kroonitud.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR